

A' SZOLGÁLATOT
ILLETŐ SZABÁSOK

KÉRDÉSEKBE ÉS FELELETEKBE

FOGLALVA,

A' MAGYAR FELKELO NEMES
LOVASSÁG'
KÖZ VITÉZEINEK ÉS ALTISZT-
JEINEK

S Z Á M Á R A

A' PUSKÁZÁSRÚL ÉS AZ ALTISZTEK' KÖ-
TELESSÉGEIRÚL

SZÓLLÓ TOLDALÉKKAL EGYÜTT
KIADATTAK

A' FELSÉGES CSÁSZ. KIR.

ÖRÖKÖS FŐ HERCZEGNEK

É S

NÁDOR ISPÁNNYNAK

KEGYELMES RENDELEÉSÉBŰL.

Liber Bibliothecae Collegii
Reg. et Univ. Helsingiensis
Comparatus sub Rectore
Michaële Linderhi.

5239

F. 42. V.

A'

Szolgálatot illető Szabások

Kérdésekbe és Feleletekbe

foglalva

a' Magyar Felkelő Nemes Lovasság'

Köz Vitézeinek és Altisztjeinek

számára

a' Puskázásról és az Altisztek' Kötelességeiről
szolló Toldalékkal együtt

kiadattak

a' Felséges Császári Királyi Örökös Fő Herczegnek
és Nádor Ispánynak Kegyelmes Rendeléséből.

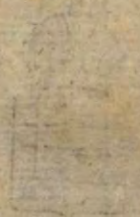

Pesten 1809.

Hartleben Konrád Adolfnál.

2. August 1860
Herrn Dr. J. J. ...
Herrn Dr. J. J. ...
Herrn Dr. J. J. ...
Herrn Dr. J. J. ...
Herrn Dr. J. J. ...
Herrn Dr. J. J. ...
Herrn Dr. J. J. ...
Herrn Dr. J. J. ...
Herrn Dr. J. J. ...
Herrn Dr. J. J. ...

06741

1860
Herrn Dr. J. J. ...

A Fenyítékét illető 1808-ik Esztendőbeli

Törvények.

XI-ik C Z I K K E L Y.

17. §. **A**zok kik magokat a' Mustra és Gyakorlás alól helyes ok nélkül elvon-
nák, az 1659. Esztendei 18 dik Törvény-
nek hasonlatossága fzerént; első esetben,
a' Magnások 50. a' Birtokos Nemesek,
és vagyonosabb Armalisták 25. nehéz
mértékű, vagy is négy ftokattevő mar-
kákban, az eggy ház helyes Nemesek
pedig, és Szegényebb Armalisták 12 fo-
rintokban, vagy a' fizetésre elégséges ér-
téknek fogyatkozása esetében, a' kör-
nyülállásokhoz mérséklendő Árestommal
aképpen fognak büntetödni; hogy a' ma-
rasztalás ugyan, mindjárt a' Mustra al-
kalmatosságával essen meg, az Ítélet vég-
re hajtása mindazonáltal, a' Törvény-
Szék tartásaig függesztessen fel, azon

X

okra nézve: hogy a' marasztaltattak, ha akárnák, és módjok volna benne, meg nem jelenéseknek okát adhassak; ezt azonban meg nem állíthatván, az Ítéletnek végre hajtása, a' Törvény-Szék által határoztasson meg, és a' jelenvaló Törvényes Felkelés költségeinek fellejlesztésére tellyesíttessen, ezen fellül a' marasztaltattak kötelességeiknek még abban az Esztendőben leendő tellyesíttetésére kényszeríttessenek. Ezen Büntetés többnyire minden egyes esetre ki terjesztvén, annál fogva annyiszor, a' mennyiszor Törvény Szegés történik, meg fog vétettetni.

Azok mindazonáltal, a' kik ezen Törvényes kötelességnek nyilvánosság megvetésével harmadszor is elmaradnának, előbb kihalgattatván, azon kívül: hogy még abban az esztendőben a' Deputáció által rendelendő, kötelességek tellyesíttetésére, kényszeríttetni fognak, a' körülállásokhoz mérséklendő Árestom szenvedéssel is fenyíttessenek, és az elenek hozattatott Ítélet végre hajtattasson.

§. 2. Minden Nemes hűséggel köteleztetvén Törvényes Királlyához és Házájához, köteles annak engedelmeskedni. Következésképen a' Király, vagy az Ország' köz Státussa ellen való 's a' törvények által tiltott Támadásoknak Szerzője,

Társa, vagy csak Tudója is, ha a' maga helyyén váló felfödözését gonoszúl elmulasztja, ugyanazon Törvények értelméhez képpest gonosz tetteért halállal lakol.

§. 3. A' ki a' hadaknál Pártütést ügyekezne indítani, — vagy abban részt venne, keményen és a' dolog' fontosságához képpest, — legfőképen az első Lázasztó, halállal is büntettetik.

§. 4. A' ki törvényes Fellyebbvalóinak, Tisztjeinek vagy Katona-Előjáróinak nem akarna engedelmeskedni; azokkal illetlenül bánná, vagy azok ellen kardot vonni gonoszúl merészlene hasonlóképen keményen, 's ha a' környüllátások azt kívánnyák, halállal is büntetessen.

§. 5. A' ki az Örök vagy Strásák ellen kezét felemelni, vagy ellenség előtt azokra rohanni merészlene, az előbbeni Czikkelyben foglalt büntetés alá vettetik.

§. 6. Az, a' ki ellenség előtt Órallását elhagyja életét elveszti; máskép, vagy ha az Órallásonn elaludna, érdeme szerint büntettetik.

§. 7. A' ki Strázsára, vagy más Szolgálatban részegen jelen meg, vagy a' szolgálatját elégséges ok nélkül elhagyja, árestommal és vassal büntettetik.

meglehet ugyan fogni, de ezen cselekedetet a' Fő vagy Vice-Ispánynak kik közül legalább egyiknek jelen kell lenni, azonnal jelenteni szükséges; a' további letartóztatás csak ezeknek tudtokkal eshet meg.

§. 16. A' Katonai kikapások, mellyeknek fenytése, szorosan véve ezen Törvényeknek tárgya a' mustra alkalmatosságával a' Fő vagy Vice-Ispány és a' Katona-Tisztek között választandó Biztosság által summás perrel ítéltetnek meg; de az Ítélet csak akkor hajtatik mindjárt végre, ha a' büntetés olyan természetű, hogy azt a' mustra' üdeje alatt ki lehet állani. A' kisebb kikapások, mellyek a' békessegeben való Gyakorlásoknál történnek, mellyek a' Gyakorlás' rendét illetik, és a' mellyek a' Gyakorlás' üdejét meg nem haladó árestomot vonnák magok után, a' Katona-Tisztek által megbüntettetnek. Mindazonáltal a' véressel való büntetés nem fog szabad lenni.

§. 17. Minden más akárminémű vétkek vagy csinok a' rendes formák szerint vetetnek fel: de ha az Öszveesküvés vagy magát kiütő Pártütés, Tolvajság, s fegyveres kézzel a' mustra' üdeje alatt való prédálás, a' fellyebvaló Tiszteknek erőszakos, és mások' megbotránkoztatásával való megtámadása,

megsebesítése, megcsönkítése, vagy megölése, a' közönséges bátorság' fenntartásának okáért a' tüstént való halálos büntetést multhatatlanná tennék, az Elölülő álló hadi, 's a' Katonaihoz hasonló Törvényt hí öszve, mellyhez következésképen Közemberek is hivattatnak, és a' melly hét Tagoknál kevesebbül, tizenegynél többül nem fog állani. Ez a' köz Tisztség-béli Ügyész' felperessége után (actore fisco Magistratuali) halálos Sententiát is hozhat, és azt végre hajthatja; hozzá tevéen azt világosan, hogy nem csak a' halál', de annak is meghatározásában, hogy a' véghez vitt vétek ezen Törvényfzéknek előbb említett Tárgyaira tartozik-e vagy nem, minden egybehívottaknak egyesültt Votumok kívántatik meg, úgy annyira hogy ha csak egy is a' Birák közül azt itéli, hogy akármelly környülállásokra nézve az az előbb említett Esetek közé nem tartozik, annak megítélése a' Törvény' rendes útjára útasíttatik.

§. 18. Más előadandó és a' Törvény' Rendes útjára tartozó vétkek' esetében úgy intéztetik a' dolog hogy az ilyen perek hacsak a' példa tételért is, a' jövő Elzrendői mustráig elvégeztessenek.

§. 19. A' mi a' mustra' tüdeje alatt helyben vagy onnan Haza menetelkor való Rendtartásokat illeti, ezek a' Megyék

és köz Tifztségek' okos Itéletekre és Gondoskodásokra bíztnak.

§. 20. Hogy ezen Törvény' Czikke-lye mind azoknak, a' kiket illet, tudtokra adódhasson mind azoknak a' kik Mu-strára Gyakorlásra megjelennek, minek előtte a' meg határozott helyekre útnak in-dúlnának a' Járásbéli szolga Biró által ki-hírdettetik, és az Anyanyelvonn megma-gyaráztatik: melly a' mustra' üdeje alatt újra tetetik, a' mustra' mindég ezen Hadi Törvények kihírdetésén kezdődven.

A'
SZOLGÁLATOT
ILLETŐ SZABÁSONK
A Z
INSZURGENS KÖZ VITÉZEKNEK

I-ső C Z I K K E L Y.

1. K. Mellyek az Inszurgens katonáknak törvényei?

F. Az Ország' Gyűlése által megállapított Hadi Czikkelyek.

2. K. Tartozik-e azokat az Inszurgens megtartani?

F. Igen is.

3. K. Mi kötelezi őket erre?

F. Az Ország' törvénye.

4. K. Mi az ő létének nemes czéllya?

F. A' külső, és belső közönséges bátorság.

5. K. Mi értetődik a' külső bátorságonn?

F. A' Hazának a' külső ellenség ellen való védelme.

6. K. Mi értetődik a' belső bátorságonn?

A

F. A' jó rend, és csendesség; követke-
kezésképen a' bátorság' fenntartása a'
Hazában.

7. K. Mi a' fő virtussa az Infzurgensnek?

F. Az Isten , Fejedelme, és Hazája
íránt való szeretete.

8. K. Mi az ő második virtussa a' maga'
viselésére nézve , mellyenn önnön ja-
va fundáltatik?

F. A' jó erköltsű élet , 's betsületes
magaviselés.

9. K. Micsoda tulajdonságokkal kell bir-
ni az Infzurgens katonának a' szolgál-
latban?

F. Mindenre való készséggel , és kö-
telességeinek betöltésében való enge-
delmességgel, hűséggel , vigyázással,
és állhatatossággal.

10. K. Mellyek azok a' tulajdonságok ,
mellyekkel a' katonának kivált az el-
lenség előtt kell birni , 's mellyek az ő
katona virtussát teszik?

F. Az ellenség előtt való bátorság ,
és vitézség.

11. K. Eggy szóval, minek kell eggy hadi embernek lenni?

F. Betsületet szerető embernek.

12. K. Köteles-e a' katona mind azt megtenni, a' mi a' Királynak, vagy Hazájának hasznára van?

F. Igen is.

13. K. Tartozik-e a' katona minden veszélyt elhárítani, melly a' Királyt vagy a' Hazát fenyegeti?

F. Minden erejével.

14. K. Köteles-e arra is, hogy mindent bejelentsen, a' kirúl neki fundamentomos gyanúja van, hogy a' Királynak vagy a' Hazának Java ellen törekedik, vagy pedig a' köz jó ellen veszedelmes gondolatokat forral?

F. Igen is.

Jegyzés: Itt mind a' katonai, — mind pedig a' polgári felsőbb, és alsóbb rendűek, hazaárulók, kémek, és pártütők s a' t. értetődnek.

15. K. Tehet-e a' katona más' jószágában kárt? és megengedheti-e, hogy akárki más kárt tegyen benne?

F. Nem.

Jegyzés: Itt azt kell érteni, hogy minden Jószágának, akár bízott, akár nem ez az ő gondviselése alá, megmaradásán kell iparkodni.

16. K. Kell-e a' katonának vigyázni, hogy még akaratján kívül is, más jószágában miatta kár ne essen?

F. Igen is.

Jegyzés: Értetődik itt minden kár, melly vigyázatlanságból. p.o. dohányozás, gyertya, tűz, és más ilyenek által eshet.

17. K. Mint tartozik egybetsületes Magyar Nemes ember a' katona életéről gondolkodni?

F. Mint az ő nemesi praerogatíváinak kútfejéről; és így köteles, azt szeretni, és ahhoz tellyes erővel ragaszkodni.

18. K. Mire kell neki legnagyobb figyelemmel lenni?

F. A' tanításra, és hadi gyakorlásokra; mint a' mellyek által tökéletes katonává lehet.

19. K. Minek kell lenni minden cselekedetei' rúgójának?

F. A' betsület' szeretetének.

20. K. Mi vezérli az ő magaviselését arra, hogy tehetségeit, készségét, és mester-ségét a' szolgálat' hasznára fordítsa, a' dicsőségre való utakat, és alkalma-tosságot felkeresse, és magának a' tisz-teletre, és jutalomra fontos okokat sze-rezhessen?

F. A' Becsület' szeretete, vagy be-csület' kívánása.

21. K. Miképp kell neki a' szolgálatban az Elöljárók által kiadott parancsola-tokat nézni?

F. Minden parancsolatnak előtte szentnek kell lenni.

22. K. Tartozik-e minden parancsolatot halogatás nélkül tellyesíteni?

F. Igen is.

23. K. Micsoda eseteket kell itt kivenni?

F. Az olly parancsolatokat nem tar-tozik tellyesíteni, mellyek letett hite ellen valók, és a' szolgálatnak szem-mel látható veszedelmére czéloznak.

24. K. Mit kell neki az illy esetekben tenni?

F. Eggy olly hitetlen Elöljárót bejelenteni, és ha annak elszökéséről felni lehetne, azt meg is fogni.

25. K. Ezen esetenn kívül, tartozik-e ő határtalan engedelmességgel, ha szinte a' parancsolat nehéznek, és igazságtalannak látszana is?

F. Igen is.

26. K. Az illy parancsolatok'teljesítése után, ha az ő illendő ellenvetései meg nem hallgattatnának, mit lehet neki tenni?

F. Nehézségeit a' szolgálat' rendszerént fellyebb lehet vinni.

27. K. Kihez kell neki menni, ha valamit kérni, jelenteni akar, vagy valami nehézsége van?

F. A' maga' káplárjához, és azon nap szolgáló káplárhoz.

28. K. Ha valahová megy, vagy visszajön, kinél kell magát jelenteni?

F. A' Szakasz' káplárjánál, vagy edig a' napos káplárnál.

29. K. Ha pedig a' kaplár az ő kívánságát meg nem engedi, mit kell neki csinálni?

F. A' maga' kérését, fellyebb fellyebb, vagy garádicsonkint egész a' Kapitányig jelenteni.

30. K. Ha a' Kapitány sem ad neki elégtételt, van-e jussa arra, hogy kérését a' Regiment' Commandójához vihesse?

F. Igen is.

31. K. Mit kell neki akkor jó előre megfontolni?

F. Hogy vaktában, és elégséges ok nélkül a' Felsőségnek ne alkalmatlankodjon, és a' vett útasítást, avvagy a' neki adott feleletet, minden gyűlölség nélkül jól gondolóra vegye.

32. K. Ha több Vitézek akarnak valamit feladni, mihez kell magokat tartani?

F. Csupán két embernek kell azt a' többieknek nevében alólrúl felfelé jelenteni.

33. K. Mit kell ollyankor csinálni, mikor a' kenyérben, hópénzben, vagy

öltözetben eggyüdeig elkerülhetetlen fogyasztás van?

F. A' katonának nem kell mindjárt nyughatatlankodni: hanem meg kell magát győzni, és nyugtatni az iránt, hogy a' Felsőség, annak üdejében, a' szükségenn segíteni, és azt, a' mi ökö't illeti, ki fogja pótolni.

34. K. Miért nem kell neki az illy esetekben nyughatatlanságot mutatni?

F. Mert a' hadi embernek kötelessége, mind a' jót, mind a' gonoszt az Országért elszenvetni.

35. K. Miként kell neki magát akárminémű katonaságtúl, vagy valamelly idegen frígyes hatalmasságtúl való bajtársai iránt viselni?

F. Jó eggyességben kell velek élnie.

36. K. Hát a' lakosok iránt miként kell magát viselnie?

F. Szolgálatra való készséggel, és nyájassággal.

37. K. Hát az idegenek iránt?

F. Emberségesen, és tartozott becsülettel.

38. K. Köteles-e a' katona, hogy Tisztjei iránt bizodalommal viseltessen?

F. Igen is.

39. K. Hogy kell neki Tisztjeit nézni?

F. Mint iránta jó gondolkodással lévő tanítóit, vezetőit, és fellyebb valóit.

40. K. Tartozik-e őket ezen okból becsülni, és tisztelni?

F. Igen is.

41. K. Beszéllhet-e azokrúl rosszúl, és visszafazóllhat-e nekik?

F. Nem: mert az háladatlanság volna azok iránt, a' kik neki javát akarják.

42. K. Tartozik-e az ő tanításaikat, és kifogásaikat jó néven elfogadni?

F. Igen is.

43. K. Tartozik-e a' kirendeltt árestomot elfzenvedni?

F. Igen is, egész engedelmességgel.

44. K. Mikor kell az árestombban lévő katonának kérni küldeni, és ki által?

F. 24 óra alatt két bajtársai által.

45. A' kibocsátás után meg kell-e neki azt köszönni?

F. Igen is.

46. K. Mikint nevezi a' Katona a' Tisztjeit a' káplártól fogva felfelé?

F. Az Úr! elejébe tévén kinekkinek a' hivatalát, p. o. Hadnagy Úr's a' t. Az Altiszteket pedig Uram p. o. Strázsmester Uram, Káplár Uram.

47. K. Kiket kell neki leginkább ösmerni,

F. Az Ország' Fő Kapitányát, az az, a' Felséges Császári Királyi Fő Herczeget a' Nádor-Ispányt; a' kerületbéli, és Brigadéros Generálisokat, a' Stabális, és Fő Tiszteket, 's az egész Regement, Századbéli Tiszteket is.

48. K. Csak á' szolgálatban tartozik-e a' katona a' Tisztjei iránt való tiszteletet, és betsületet mutatni?

F. Nem: hanem azonnkivül még a' barátságos társalkodásban is.

49. K. Csak a' Regementbéli Tiszteknek tartozik-e ő ezzel?

F. Nem csak: mert minden más Regementbéli, vagy más katonakarból való Tiszteknek is illendő becsülettel, és tisztelettel tartozik.

50. K. Mit kell csinálnia , mikor Elöljárójával szemben találkozik ?

F. Felé fordúlván , meg kell állani , és bal kezével a' csákónak napellenzőjét illetni.

51. K. Miképen kell neki magát tartani , mikor egyik kezében valamit viszen , a' másik pedig szabadon van ?

F. Akkor nem kell arczal fordulni — hanem a' szabad kezével a' csákónak napellenzőjét kell illetni , és illendőséggel tovább menni.

52. K. Hát ha mindenik kezében van valami ?

F. Akkor csak tovább mehet , és a' nálánál fellyebbvalónak szemébe néz.

53. K. Kit illet átaljában az arczal állás ?

F. Csak a' Tiszteket , és azokat , kik Tisztijelt hordoznak ; azokat is pedig csak közetről.

54. K. Tartozik-e a' katona a' sorban , és rendben köszönteni ?

F. Nem.

55. K. Hát ha lóhátonn magányosan Felsőbbel találkozik , mit kell a' vitéznek csinálni ?

F. Előtte arcza! kell állani, de a' csákójának napellenzőjéhez nem kell nyúlni, hanem jobb kezét a' Rendszabás szerént a' czombjánn tartani.

56. K. Miként kell a' Strázsát köszönteni?

F. Ugyanazon módra, csak hogy annak arcza! nem kell állani.

57. K. Szabad-e ittassnak lenni a' katonának a' szolgálatban vagy azonn kívül?

F. Nem.

58. K. Mit kell neki szorgalmatosan elkerülni?

F. A' pénzre való játékot, a' rossz életü asszonyokat, és a' megvesztegete ittársaságokat.

59. K. A' reá bízott kenyeres bajtárságnak pénzébül szabad-e neki valamit maga' hasznára fordítani.

F. Nem; a' legkeményebb büntetés alatt.

60. K. El kell-e minden korhelységre való alkalmatosságot neki távoztatni?

F. Igen is.

61. K. Miért?

F. Mert önnön java azt hozza magával.

62. K. Kinek tartozik ő egészségének fenntartásával?

F. Magának, a' Királynak, és az Országnek.

63. K. Micsoda eszközökkel tarthatja fel egészségét?

F. A' tisztaság, és mértékletesség által.

64. K. Mit kell a' katonának csinálni, ha megbetegszik?

F. Egyyszeribe be kell jelenteni.

65. K. Szabad-e á' betegséget az Ispitálytól való félelem miatt eltitkolni?

F. Nem.

66. K. Miért nem?

F. Hogy a' betegség még kezdetében meggyógyíttathasson.

67. K. Hogy kell neki az Ispitályt nézni?

F. Mint olyan helyet, melly az ő ki-gyógyulására rendeltetett, és a' hol az ő számára a' szükséges Orvosok, orvosság, és eledel, valamint minden lehetséges alkalmatosság, és a' betegek-re való gondviselés készen tartatik.

68. K. Ha pedig ott valami fogyatkozás van, mit kell csinálni?

F. Elég módgya van a' minden napi megvizsgáláskor panaszát előadni.

69. K. Köteles-e arra minden Vitéz, hogy öltözetét, fegyverét, és munitióját jó állapotban tartsa?

F. Igen is.

70. Miképp kell a' katonának felöltözve lenni?

F. Mindég tisztán, csínosan, és rendszabás szerént.

71. K. Miként kell neki a' vaskészületet tisztán tartani?

F. Minden rozsdá nélkül, és e' végre jóféle vasporral kell azt tisztítani.

72. K. Mivel kell a' rézszerszámokat tisztítani?

F. Gallér földdel (Trippellel)

73. K. Hát a' réz fazekat, és serpenyőket?

F. Hamuval.

74. K. Szabad-e a' puskaszerszám' aczéllját vasporral megdörögni?

F. Nem: hanem csak némellykor kell azt tájtékkövel (Binsenstein) megdörgölni, és kitisztítani.

75. K. Szükséges-e egyébaránt az, hogy a' pistoly, mind kívül, mind belől, kiváltképen pedig a' gyújtó lyuk, mindenkor tiszta, és rozsdá nélkül legyen?

F. Igen is.

76. K. Meg kell-e a' csőt is egészen tisztogatni?

F. Igen is.

77. K. Szabad-e a' csőt a' puskavesszővel pallérozni?

F. Nem; mert ez igen ártalmas.

78. K. Hogy a' szerszám minden részében könnyen járjon, és rozsdát ne kapjon, miként kell vele bánni?

F. Meg kell azt gyakran faolajjal kenni, valamint szinte a' srófoknak minden vágásait; sőt magát az ágyát is.

79. K. Mit kell csinálni, ha az olaj nagyon bevette magát?

F. Akkor mindenütt tisztán ki kell törölni.

80. K. Szabad-e az ágyát megvakarni,
vagy a' karikáknál megvagdalni?

F. Nem.

81. K. Szabad-e a' tűzi fegyvert széllyel
szedni, vagy a' farsrófot kivenni?

F. Nem: hanem jó felvigyázás
alatt.

82. K. Szabad-e a' srófokat elcserélni?

F. Semmiképpen nem.

83. K. Be kell-e a' szerfzámnak hátúlsó
srófját nagyon szoritani?

F. Nem.

84. K. Miért nem?

F. Azért hogy az a' sárkányt ne érje.

85. K. Micsoda baj támadhat abból?

F. A' sárkány kimozdúl az által,
és nem fog olly sebesen lepattanni.

86. K. Millyen szélesnek kell a' ková-
nak lenni?

F. Csak ollyan szélesnek, mint az
aczel.

87. K. Mivel, és mennyire kell a' ko-
vát betakarni?

F. Önpléhvel, még pedig egész a'
kovatartónak széléig.

88. K.

88. K. Mikor a' kova megtágíttatik ,
vagy felsrófoltatik , érhet - e az az
aczelhoz.

F. Nem.

89. K. Mikor a' pistolyt kisütik , hová
vágjon a' kova?

F. A' Serpenyő' közepére.

90. K. Miért.

F. Hogy a' szikra egyesülve essen
a' gyújtó porra.

91. K. Mit kell csinálni a' Pistollyal , ha
azt már kilőtték ?

F. Posztóval meg kell azt törölgetni ,
és a' mi hibás, mindjárt be kell mutatni.

92. K. Tartozik-e a' katona egynehány jól
befoglaltt puskakovát , egy pifzkálót ,
és egy golyóbishúzó mindenkor ma-
gával hordani?

F. Igen is.

93. Mikép kell a' hibás töltést megiga-
zítani?

F. A' mérték szerént jóféle papíros-
sal , mint azelőtt volt.

94. K. Hogy kell a' kardot hordani?

F. Mindem gyalog szolgálatban a csípőre jó magosan felkötve ; azonkívül kímélés végett , hogy a' hüvely' allya által ne kopjon , kézben , vagy a' karonn.

95. K. Mire kell még a' Húszárnak , vagy Lovas katonának , mind ezekenn kívül gondjának lenni ?

F. A' Lóra.

96. K. Kell-e neki a' Lovát különösen szeretni , kímélni , és táplálni ?

F. Igen is : mert az az ő elválhatatlan társa életének legfontosabb szempillantásaiban ; az vízi ötet a' dicsőségre , segíti az győzedelemben , és a' történhető veszedelmekből az szabadítja ki.

97. K. Mit kell csinálni a' Vitéznek , ha a' lovát valami éri , vagy az megbetegszik ?

F. Halasztás nélkül a' káplárnak minden okaival , és körülállással be kell jelenteni , hogy a' szükséges segítség megtetethessen.

98. K. Hát ha valahová küldetvén , s ott kovács nem találtatván , beteg lo-

Vával együtt magányosan; és minden segítség nélkül van, mit kell csinálni?

F. Azokkal az eszközökkel kell élni, a' mellyeket eddig gyűjtött tapasztalási nyújtanak neki.

99. K. Szükséges-e hát neki; hogy a' közönségesebb gyógyító eszközökről; és lópatkolásról magának valami tudományt szerezzen?

F. Igen is; hogy; ha lovát valami éri; a' szükségben segíthessen rajta, és sok alkalmatlanságot eltávoztathasson.

100. K. Mittévő legyen az Inszurgens katonára, ha lovának háta megdagad; vagy éppen feltúrosodik?

F. Ha csupán csak megdagad; vagy feljön lovának a' háta, egy darab gyepszínt vegyen, 's azt jól megsózáván; tegye a' daganatra; annakutánna erősen reá szorítván a' nyerget, hagyja rajta három, vagy négy óráig. Hogyha pedig túros; vagy sebes volna már a' lovának a' háta; ecztet mézzel ölfveforralván, a' sebet mossa azzal gyakorta; ha pedig vad hús

támadna rajta, azt égett, és porrá törtt timsóval hintegesse be kétszer, háromszor napjában.

101. K. Mittévő legyen pedig akkor, ha a' lova nem vizellhet?

F. Ha lehet, juhganéjra, vagy juhakolba vezesse azt.

102. K. Szükséges-e, hogy minden Vitéz fegyverének, hadi készületinek alkotását, azoknak tulajdonságait, azoknak széllyelvezése', 's öfzverakása' módját, minden részének célját, hasznát tökéletesen tudja, és értse?

F. Igen is.

103. K. Tartozik-e minden Vitéz önkint, és készakartva, minden a' szolgálat javára, 's előmozdítására intézett parancsolatoknak minden esetekben engedelmeskedni, ha szinte a' parancsolatnak célját, 's okait nem tudhatja is?

F. Igen is, szívesen és engedelmesen tartozik tellyesíteni mindeneket.

104. K. Szükséges - e hát , hogy a' maga' útasítását tudja , és jól értse ?

F. Úgy van.

105. K. Ha a' Vitéz parancsolatot vesz , hogy törvényes kihallgatásra Hadi Törvény - Székbe menjen , miképen kell ott megjelenni ?

F. A' kirendeltt üdöre egészen jól felöltözve.

106. K. Hogy kell ott magát viselni ?

F. Mindent meg kell figyelmetesen hallgatni.

107. K. Miért ?

F. Azért hogy minden tétozást , 's önnön szavának egybeötését észre vegye , hogy e' szérént a' dologhoz szólhasson.

108. K. Mit kell magával vinni a' Hadi Székhez ?

F. A' Pecsétnyomóját.

109. K. Kinek képét , viseli minden Kátona a' hadi Törvénytörvényekben ?

F. Eggy igaz , és hallgatni tudó ítélő bíró' képét , a' ki mindent jól kihallgat.

110. K. Mivel erősíti meg azt, hogy ő az igazságos, és hallgatni tudó ítélő bírónak hivatalában el fog járni?

F. Azon esküvésével, mellyet neki még előre le kell tenni.

111. K. Ha valamelly tárgyban még több világosításra volna szüksége, kit kérdezhet meg az iránt?

F. Az Elölülöt *, még pedig minden tisztelettel, és előre meggondolva; ki is a' Tábori Szószolló által egészen megmagyaráztatja neki a' dolgot.

* A' Praeses, vagy Elölülő a' hadi Törvényszéknél mindég az, a' ki köztök legelsőbb Tiszt; a' többiek Tábla-Bíráknak, Assessoroknak neveztetnek.

112. K. Mit csinálnak a' hadi Törvény-Székbén, minekutánna minden előadatott?

F. Eloszlanak a' Bírák.

113. K. Miért?

F. Hogy az elejekbe terjesztett ítéletet, a' próbák', és tanúk' vallásaival, minden környülállásokkal, 's a' törvényekkel egybe vethessék, és a' vé-

tekre, vagy bűnre nézve a' Bajtársok egymás között tanácskozhatnak.

114. K. Az Elölülőnek, és a' hadi Törvény' Szószóllójának kötelességek-e, magok vélekedéseiket világos, és nem két értelmű szókkal, előadni, azoknak neveiket alá írni, 's azt megpecsételni?

F. Úgy vagyon.

115. K. Szabad-e neki részrehajlásból, nyers nyakasságból, vagy pedig helytelen szánakodásból, meggyőződése, és lelkiösmérete ellen ítéletet adni?

F. Semmiképen nem.

116. K. Ha Bajtársával az Igennel, vagy Nemmel adandó feleletben meg nem egyezhetne, miben kell neki megnyugodni?

F. Abban, hogy a' nála öregebb Bajtársának voksa vetetődjön akkor be.

117. K. Hát ha a' Tábori Szószólló javallásában fontos okokra való nézve mind a' ketten meg nem egyezhetnek, mit kell akkor cselekedni?

F. Akkor vélekedéseikhez azoknak okait hozzá kell adni.

118. K. De ha az ilyen vélekedés a' törvény' értelmétől szembetünőképen messze járna, és az Elölülő, a' hadi Törvény'Szószóllójával együtt újjabb világosítással, és a' Törvény' magyarázásával sem győzhetné meg a' Bírákat, mi ennek a' következése?

F. Akkor az ítélet úgy, ammint adódott, annak okaival együtt bevetetik.

119. K. Mire kötelezi még továbbá az ítéelő bírót letett esküvése?

F. A' Sententiának titokban való tartására mindaddig, még az ki nem hirdettetik.

120. K. Hát az álló hadi Széknél eloszolhatnak-e az ítéelő bírák?

F. Nem.

121. K. Minekutánna a' Bűnösnek tette és az azt illető Törvények, és hadi Czikelyek felolvastattak, mi következik azután?

F. A' Tábori Szószólló a' maga' * útmutató vélekedését az Elölülőnek megsúgja.

122. K. Ha az Elölülő jó Lelkiösmérete szerént való meggyőződése után magát meghatározta, mi következik ezután?

F. Megsúgja vélekedését a' mellette ülő ítélő bírónak, ez megsúgja ugyanazt a' szomszédjának, 's így tovább, még ugyanaz a' Tábori szószólló' fülébe megyen.

123. K. Mit cselekszik ekkor a' Tábori Szószólló?

F. Ez az Elölülőnek ismét visszasúgja azt,

124. K. Mi okból?

F. Hogy bizonyos lehessen az Elölülő, hogy az ő vélekedése a' maga' valóságában került vissza.

* Útasító vélekedésnek nevezik a' Torvények' Szószóllójának azon törvények szerént meghatározott vélekedését, mellyek a' Vétek' büntetését meghatározzák.

125. K. Mit mond erre az Elölülő?

F. A' ki velem egyget ért, rántson kardot.

126. K. Mit csinálnak az ítélő bírák, ha az Elölülővel egy értelemben vagynak?

F. Minden ítélő bíró kihúzza a' kardját.

127. K. Hát az, a' ki más értelemben van, mit csinál?

F. Az nem húzza ki a' kardját.

128. K. Mi kötelessége az olly vitéznek, a' ki a' Levélhordozásra rendelt Bajtársát felváltja.

F. Annak minden parancsolatokat, útmutatásokat, 's rendelkezéseket által kell venni.

129. K. Szabad-e neki az útonn a' szolgálatot illétő Levelek' vitelekör maga' fejtül mulatni, vagy elkésni?

F. A' legnagyobb büntetés alatt nem szabad.

130. K. Mit csináljon a' Vitéz, hogy meg ne nedvesedjenek, annyival inkább el ne vesszenek a' Levelek, melyeket viszen?

F. A' Leveleket egygy tiszta társz-nyába, nyakába akasztva, a' mellyénn vigye.

131. K. Ha megérkezik, késhet-e valamit a' Levél' kézbe-adásával?

F. Nagy büntetés alatt tellyességgel nem.

132. K. Készen, az az nyergelve kell-e állani azon vitéz' lovának, a' kinn van a' Sor a' Levél' hordásban?

F. Igen is: de nem kell azt felszorítani, 's ezennkívül jó magosan kell a' kötőfék' szaránn a' Lovat felkötni.

133. K. Miért?

F. Egygy részről ugyan azért, hogy minden üdöhalasztás nélkül lehessen tovább vinni a' Leveleket; más részről pedig, hogy a' megfeszorított heveder miatt a' ló' hasa fel ne dagadjon, és hogy a' ló le ne feküdjön.

134. K. Ha egygy köz vitéz az Ordinan-czonn a' Szabados' kötelességét teszi, mit tartozik ő cselekedni?

F. A' Vitézeket józanon , és jó Rendben tartani, 's arra vigyázni, hogy kiki kötelességét tellyesítse.

135. K. Tartozik-e minden köz Vitéz az ilyen, csaküdeig tartó, Előbbvalójához tellyes engedelmességgel viseltetni.

F. Igen is.

136. K. Miért?

F. Mert az eggy fundamentomos katonai Regula: hogy a' szolgálatban minden ifiabb az öregebbnek alattavalója.

137. K. Az olly környülállásban ellenben, mellyben némelly esetek szükségesképen megkívánják, hogy az ifiabb az öregebbnek eléjébe tetessen, mivel tartozik ez amannak?

F. A' legszorosabb engedelmességgel, 's parancsolatinak követésével.

138. K. Miért?

F. Mert ezzel az engedelmességgel nem az ő rangjának, hanem a' szolgálatnak tartozik az ember.

139. K. Ha olyan helyre, a' hol katonaság fekszik, valamelly fellyebbvaló Tiszt érkezik, mit kell ilyenkor az alábbvalónak csinálni?

F. El kell haladék nélkül a' fellyebbvalóhoz menni, és magát annak jelenteni,

140. K. Mit kell akármellyik Vitéznek csinálni, ha olyan helybe megyen, a' hol katonaság fekszik, és ő ott 24 óránál tovább tartózkodik?

K. A' Fellyebbvalóknál illendően be kell magát jelenteni.

141. K. Hát ha a' hely' Commendánsa hiteles írást kívánna tölle, mit kell ilyenkor mivelni?

F. Ellenvetés nélkül meg kell azt mutatni.

142. K. Ha valamelly Vitéz Strázsára következik, hogy kell neki nézni a' reá bízott vigyázat' helyét?

F. Úgy, mint a' legszentebb helyet, magát pedig úgy kell gondolni, mint az Országnek akkori szemét, és pajzsát.

143. Mit kell neki mindennek felett tudni,
és jól meggondolni?

F. Hogy csak egygy Örallótúl függ
gyakorta az egész Ármádiának; az
egész hadi testnek, a' seregnek, vagy
várörzőknek szerencséje.

144. K. Szabad-e a' Strázsának a' maga'
kiszabott állását, még fel nem vál-
tatik, elhagyni?

F. Tellyességgel nem, igen ke-
mény büntetés alatt.

145. K. Hogy kell olyankor magát vi-
selni, ha elfelejtették volna ötet felvál-
tani, és hirtelen valami nagy beteg-
ség jönne reá?

F. Ekkor kiáltani kell vagy a'
több Strázsák' állására, vagy a' hoz-
zá legközelebb lévő Strázsához, a'
ki a' váltó Strázsáknál bejelenti a'
dolgot.

146. K. Szabad-e a' Strázsánn elaludni
vagy megittasodni?

F. Nem szabad, kemény büntetés
alatt.

147. K. Lehet-e a' Strázsaállásonn enni, inni, vagy pipázni?

F. Nem lehet; hanem meg kell várni, hogy kiki felváltasson.

148. K. Meg kell-e azt a' Strázsnak engedni, hogy valaki hozzá közel menjen.

F. Nem kell.

149. K. Szabad-e neki akárkitül csak legkisebbet is elvenni?

F. Nem szabad.

150. K. Mit kell azon esetben csinálni, ha valaki valamivel kínálja?

F. A' Strázsnak tudtára kell annak adni, a' ki valamit akar adni, hogy azt tegye le a' földre, mert azt előbb el nem veheti, még fel nem váltatik.

151. K. Szabad-e a' Strázsnak valaki-vel beszédbe eredni?

F. Nem szabad.

152. K. Hogy viseli erre nézve magát?

F. Mindent a' főbb Strázsaállásra igazít.

153. K. Hát ha valamelly Tiszt kérdezi meg?

F. Ennek rövideden, okosan, és fontosan felel.

154. K. Szabad-e a' Strázsának letenni a' kardját?

F. Nem szabad.

155. K. Tartozik-e általadni a' kardját még tulajdon maga' Ezeredes Kapitánnyának, vagy akárkinek is?

F. Nem tartozik, sőt érte keményen büntettetik.

156. K. Engedheti-e magát felváltani olyan embertől, a' kinek nincs kardja?

F. Tellyességgel nem.

157. K. Kitől veszi a' Strázsa a' parancsolatokat?

F. Csupán csak a' Strázsa' Comendánsától.

158. K. Lehet-e felváltani a' Strázsát a' nélkül, hogy a' felváltó más által helyébe vezetessen?

F. Nem.

159. K. Hát ha a' Szabados maga a' Strázsák' Comendánsa?

F. Ez egy meghitt köz Vitézt az új Strázsa' felvezetőjének kiválaszt.

160. K.

160. K. Hogy kell a' Strázsaállás' általadásának megadni?

F. Igen gondosan minden parancsolatok', és jegyzések' meghagyásával.

161. K. Fel szóval megeshet-e a' Strázsaállás' általadása?

F. Olly lassú szóval, hogy csak magok, a' kiket illet, érthessék.

162. K. Mi módon megy végben a' Strázsaállásnak általadása.

F. Egyenesen állva, és fejeket meg nem hajtva.

163. K. Hogy viseli magát a' Strázsa, mikor a' felváltó közelget?

F. Azon helyre áll, a' hová állítatott, és fegyverét a' kiszabott mód szerént tartja.

164. K. Mikor kezdheti az új Strázsa a' neki kiszabott állásonn a' fel, és alá sétálást?

F. Midőn a' felváltó 9 lépésnyire elhaladott tőlle.

165. K. Tartozik-e a' Strázsa megtartani azon regulát, melly neki azon

helyet kiszabta, mellyben ő fel 's
alá járkalhat?

F. Igen is.

166. K. Mehet-e killyebb a' meghatá-
rozott helynél?

F. Nem.

167. K. Hogy viseli magát a' Templomban
felállított Strázsza?

F. Megáll a' maga' állásánn.

168. K. Letérdepel-e Imádsághoz, midőn
azt az Anya Szent Egyház' Rendtar-
tási kívánják?

F. Igen is.

169. K. Mit kell csinálni a' Strázsának,
ha Búcsú, Szentség, vagy Fellyebb-
valója megyen el előtte?

F. Meg kell állani a' helyenn, a'
mellyre felállított, és ott meg kell
tenni az azokat illető tiszteleteket.

170. K. Mit kell itt különösen megje-
gyezni a' tisztelettételről?

F. Hogy a' Lovasságtúl való Strázsza
a' Lovasságnak kiszabott módon áll.

171. K. Hát azon Strázsák, mellyek fegy-
ver nélkül állanak, mint viselik ma-
gokat?

F. Illendőséggel azon helyekre állanak, melyekre felállítottak?

172. K. Hát ha a' Strázsa úgy van kiállítva, mint Lárma-Strázsa, mint kell magát viselni?

F. A' Szentség, Búcsú, Fegyveres Seregek, és minden fő Tisztek előtt a' Stábálistúl felfelé számlálván, az egész Strázst fegyverbe híni.

173. K. Ha a' Fellyebbvaló jelt ad, avvagy kard nélkül van, mit kell a' Strázsnak cselekedni?

F. Nem kell fegyverbe kiáltani.

174. K. De azon esetben is, hogyha a' Fellyebbvaló jelt ad ugyan, de azonban kardja az oldalán van, mit kell a' Strázsnak cselekedni?

F. Az elebb említett, és a' gyalog fegyverbe való állásnak kiszabott módja szerént meg kell állani.

175. K. Hát ha a' Fellyebbvaló, kit is a' köszöntés minden esetben illet, kard nélkül volna?

F. Azon helyre kell a' Strázsnak menni, a' melyre kiállított, és

az oldalfegyvert meg kell neki vonni?

176. K. Meddig tart a' tisztelettétel' üdeje?
F. Csak nappal : a' Viradótúl a' Takarodóig.

177. K. Kötelesek-e az Őrállók a' mezőnn az ellenség előtt tiszteletet tenni?
F. Senkinek sem.

178. K. Az ellenség előtt mire kell minden figyelmetességeket fordítani?
F. Azon célra, mellyért oda állítottak.

179. K. Szabad-e nekik az ellenségen kívül masfelé arczal fordúlni?

F. Nem: hanem mindég arra fordúlva kell maradniok, a' merre az ő kiállítások' célja kívánja.

180. K. Ha eső esik, vagy igen rossz üdö van, szabad-e a' Strázsának a' faköponyegbe, vagy más erre rendeltt földél alá magát vonni?

F. Igen is.

181. K. De mire kell neki akkor vigyázni?

F. Figyelmetességét megkettőztetni.

182. K. Ezen esetben mint viseli magát, ha Fellyebbvalója megyen előtte.

F. Előre áll.

183. K. A' hol kettős Strázsa áll, mihez tartják magokat?

F. Egymásra vigyáznak, és nem beszélgetnek.

184. K. Mire kell nekik a' fel 's alá sétálásban vigyázni?

F. Úgy kell magokat alkalmaztatni, hogy körülöttök mindent észre vehessenek.

185. K. Elnézhet-e a' Strázsa maga körül akármelly tisztátalanságot, kiabálást, lármát, czivódást, verekedést, puskázást, vagy lövöldözést, dohányozást, tüzet, vagy lámpás nélkül való gyertyát?

F. Nem.

186. K. Hollehet legkevesebbet megszenvetni a' puskázást, vagy lövést, pipázást, tüzet, avvagy lámpás nélkül való gyertyát?

F. A' hídnál , szénánál , szalmánál , famagazíniumoknál , és muni-
t ionál.

187. K. Elszenvedheti-e általlyában a'
Strázsa, hogy készakartva való károk
tevődjenek?

F. Nem.

188. K. Mit kell neki cselekedni , ha az
ő intése nem használ , és valami tó-
dúlást , avvagy akármelly gyanús dol-
got veszen észre?

F. Eggyes embert azonnal le kell
tartóztatni , avvagy a' környülállás fze-
rént a' Fő Strázsára kiáltani.

189. K. Megengedheti-e a' lármát ütő
Strázsa, hogy valaki a' Zászlóhoz ,
vagy a' reá bízott jószághoz , avvagy
a' fegyverekhez hozzá nyúljon?

F. Nem.

190. K. Még a' Strázsáknak sem?

F. Eggyenkint azoknak sem.

191. K. Mire kell vigyázni azon Strázsák-
nak , kik valamelly sátor ház , vagy
szoba' ajtaja előtt állnak?

F. A' ki és bemenőkre.

192. K. Mikor kell legjobban vigyázni?

F. Mikor az a' személy oda haza nincsen, a' kinek a' strázsa rendeltetett.

193. K. Van-e arra jussa a' strázsának, hogy a' ki és bemenőket megfzöllítsa, hogy mi dologban járnak?

F. Igen is.

194. K. Ha a' strázsa fundamentomosan gyanakodhat a' ki és bemenők ellen, mit kell neki cselekedni?

F. A' gyanús személyt le kell tartóztatni, és felváltásakor beadni.

195. K. Ha tűz támad, vagy más nevezetes dolog történik, mit kell csinálni, ha a' fő strázsa olly mellzé van, hogy oda hírt adni nem lehet?

F. Ezen esetben pistolyával (mellynek öve mellett kell lenni) tüzet kell adni, még pedig, ha a' szükség kívánpja, háromszor is egymás után.

196. K. Hát ha a' strázsa a' puskaapor magazínumnál észre venné, hogy valamelly puskaapor elszóródott, vagy valamelly veszedelemtől lehetne tartani?

F. Azt azonnal be kell jelenteni.
197. K. Hát a' melly strázsák a' Várnak külső erősségénn állanak, megakadályoztatják-e, hogy senki a' palizádákonn, avagy a' farostélyokonn kereltül ne másszon?

F. Igen is.

K. Ha a' strázsák a' várfalakonn gyanús személyeket látnak, főképen olyanokat, kik az erősségeket le akarják rajzolni, mit kell nekik akkor tenni?

F. Azokat le kell tartóztatni, és a' Strázsaállásra kiáltani.

199. K. Éjszakának üdejénn mire kell főképen vigyázni a' Strázsának?

F. A' Vár' árkára, és a' földött útra.

200. K. Mint viseljük e' végre magokat?

F. Mindent megszólítsanak, 's le tartóztassanak.

201. K. Hát ha semmi felelet nem adódik, kivált ellenség előtt?

F. Azonnal tüzet kell adni.

202. K. Ha a' Strázsa valakit éjszaka közel észre vesz, hogy szólítja azt meg?

F. *Megálly, kivagy?* ekkor pistolyát fogja, hogy tüstént a' Sárkányt felhúzhassa.

203. K. A' *megálly, kivagy*, kiáltás után mit csinál?

F. Megkérdezi, ki légyen, és mi dologban járjon, és lehetőségig magára vigyáz, kivált ellenség előtt.

204. K. Ha a' Strázsa gyanakodik, mit csinál akkor?

F. Ha kit megállított, le is tartóztatja azt, és az álláshoz kiált, avvagy a' felváltásig magával megtartóztatja, hogy azután általadhassa.

205. K. Hát ha a' Strázsa semmi feleletet nem kap?

F. Felvontt sárkánnyal a' megszólítottanak feléje megyen, 's eszére adja, hogy, ha nem felel, mindjárt le tartóztatja, ha pedig megszalad, azonnal reá lö.

206. K. Ha a' megszóllított annak rendezerént felel, mit csinál akkor?

F. Ezt mondja: *szabad*; és útjára bocsátja ötet.

207. K. Ha a' megfzöllított okot ád a gyanúságra, avvagy süketnek, vagy némának, avvagy bolondnak látszik, akár tréfát akar üzni, mint kell vele bánni?

F. Le kell azt tartóztatni, és mi-helyt, lehet, a' Strázsaállásra által-adni.

208. K. Hát ha az olyan Strázst meg-támadná, avvagy megfzaladna, mel-lyel magát kivált az ellenség előtt a' legnagyobb gyanúba ejtené?

F. Ezen esetben minden tartózko-dás nélkül reá kell löni.

209. K. Ha a' Strázsnak fegyverbe való kiáltására valamelly vizsgáló Fő Tiszt avvagy éjjeli őrző jelenti magát, mit kell akkor a' Strázsnak csinálni?

F. Fegyverbe! kiáltani.

210. K. Hát ha Őrző talál lenni?

F. Ekkor így kiált: Altiszt, vagy Szabados ide!

211. K. Hát ha az Altisztnek az állásától való messzesége miatt a' Strázsa *fegy-verbe*! nem kiálthat, mit kell neki csinálni?

F. Ahhoz kell magát tartani, a' mi az egyes megállítottakról mondatott.

212. K. Ha a' strázsa megnyugtató feleletet kapott, mit csinál?

F. Így kiált: *éjjeli őrző, vagy őrző tovább!*

213. K. Ha a' köz Vitéz jelentéssel megyen, mint megy a' véghez?

F. Fegyverét a' kiszabott módon tartván, megáll három lépéssel az előtt, kinek jelentést teszen, azonnal egészen egyszerre jobbra, vagy ha úgy kívántatik, fél jobbra, vagy fél balra fordul, bal lábával előbb lép, 's elmegy.

214. K. Ha jelentő írásbéli tudósítást viszen, hová kell azt szúrni?

F. A' patrontás' szíjja alá, a' honnét azt az, a' kihez viszi, kiveszi.

215. K. Ha a' Szabados a' strázsákat felváltandó Vitézeket az állásokra vezeti, micsoda rendbe veszi őket?

F. A' legelső állásra rendelt vitézt a' jobb szárnyára állítja, és úgy egyiket a' másika után sorba.

216. K. Elindulása előtt mire vigyáz?

F. Előremagát meggyőzi a' felül, hogy minden együtt van, jól van öltözve, fegyverkezve, és hogy minden ember józán.

217. K. Hát azután mit csinál?

F. Akkor jobbra megfordul, 's elmegy.

218. K. Hogyha ez az előszori strázsa-felvezetés, ekkor ki megy még vele együtt?

F. Az előbbeni strázsa Szabadossa, a' ki mindent commandíroz.

219. K. Az előbbeni Strázsa Szabados melyik oldalról áll az új mellett, még arczal állnak a' vitézekkel?

F. Balról, hogy midőn egészen megfordulnak, ő jobbra essen.

220. Hogy kell a' Szabadosoknak a' felváltáskor a' strázsaállásokon felmaszírozni?

F. A' felváltóknak az őrálló mellett balra kell felmaszírozni.

221. K. Hát magok a' Szabadosok mit cselekefsznek.

F. A' fel masírozás után jobbra megfordúlnak a' strázsával arczal.

222. K. Mire kell itt nekik gondjoknak lenni?

F. Hogy a' strázsának minden útmutatási, és a' parancsolatok annak rende szerént általadassanak.

223. K. Megengedheti - e a' Szabados, hogy azt más valaki, az Elöljáróit kivévén, hallhassa?

F. Nem engedheti.

224. K. Mi következik az állás' általadása után?

F. Mindjárt az általadás után a' felváltott strázsa hátúrúl a' bal szárnyra lép.

225. Hogy viseli magát a' strázsa' általadás után, ha lármát ütő strázsaállásonn volt?

F. Jobbra megfordúl 's azzal hátra megy.

226. K. Mind ezek után mit csinálnak a' Szabadosok?

F. Jobbra fordúlnak, 's elmennek.

227. K. Mihez tartják magokat a' Szabadosok, a' hol kettős strázsa áll?

F. A' két felváltó strázsat a' két előbbeni strázsa' közé, vagy a' hol arra hely nincs, egymással arczal állítják olly közzel, hogy egymást hallhassák, és mindent által lehessen adni.

228. K. Hová áll a' Szabados?

F. A' két strázsa' közébe.

229. Mire kell a' Szabadosnak főképen minden strázsaállásokon vigyázni?

F. Arra, hogy vallyon minden rendben vagyon-e, és hogy nintsen e körül valami gyanús dolog, vagy elszökés' jele.

230. K. Ha minden állások felváltattak, mit cselekszik a' Szabados a' felváltott vitézekkel?

F. Velek a' Fő állásra megy, a' kardot beteteti, és a' Commendánsnál megteszi a' jelentést.

231. K. A' hol a' Szabados maga az állásnak commendánsa, hogy kell neki magát viselni a' tudósításokra és jelentésekre való nézve.

F. Mindenről jelentést tetet azon fő állásnál, a' mellyhez útasítva van.

232. K. Hogy kell a' lovas strázsákat felvezetni?

F. Kivontt karddal azon fundamentomos regulák szerént, mint a' gyalogoknál.

233. Hogy vezetődnek fel az istálló' strázsái?

F. Kard nélkül, hanem ha arra különös parancsolat adatna.

234. K. Mire kell vigyázni az istálló' strázsáknak?

F. Hogy a' Lovak közt baj ne essen, hogy azok öszve ne rúgjanak, el ne szabadúljanak, karórágásra ne szokjanak, 's a' kötelet el ne rágják 's. e. f.

235. K. Ha tűz támad, és Szabados az állás' Commendánsa, mit kell neki csinálni a' gyalog strázsára állított vitézeknek lovaival, ruhájával, és minden hadi készületeikkel?

F. Arra kell neki vigyázni: hogy ezekből semmi el ne felejtődjön, ha-

nem mindjárt bátorságos helyre vödjenek.

236. Ha a' Szabados a' Szentség' késérésére rendeltetik, hogy megy e' véghez?

F. Erre még három Vitézek kívánnatnak, kik a' kivontt kardot a' rendtartás szerént tartják, és a' kik közül a' Szentséget kettő oldalt, egygy hátul, a' Szabados pedig előlről késérik.

237. K. Mit csinálnak a' késérok a' beteg' háza, vagy sátora előtt?

F. Ott meg állnak, várják a' Papot, azt ismét visszakésérik, és midőn ez az áldást adja, a' vitézek leterdepelnek.

238. K. Ha a' Szabados rabokat késér, hogy kell ennek megcsinálni?

F. A' rabokat középre veszi, egygy biztos vitézt előre bocsát, maga pedig hátul megyen.

239. K. Micsoda helyekenn szükséges a' Szabadosnak a' rabok' késérésében a' felvigyázást megkettőztetni?

F. Az

F. Az olly vidékekenn, a' hol a' rab könnyen elszökhetne.

240. K. Micsoda felvigyázás kívántatik, midőn a' rab földél alatt van?

F. A' Strázsát a' szobába kell állítani, a' gyertyát égni hagyni, minden kijárást elzárni, a' rabot megmotozni, és minden veszedelmes eszközt tőlle elvenni.

241. K. Ha a' rab félre való szükségére menni akar, mit kell vele tenni?

F. A' Strázsának kell ötet oda kísérni.

242. K. Ha a' környülállások úgy kívánják, kell-e az egész Strázsának éjzaka is egymást segíteni?

F. Igen is.

243. K. A' rabokat késérő Strázsa tartozik-e akárkinek is tiszteletet tenni?

F. Senkinek sem.

244. K. Mikor a' Szabados Őrjárást vezet, mire kell neki legjobban vigyázni?

F. Arra, hogy a' Strázsák ébren legyenek, és semmi gyanús személy az állások közt be ne csússzon.

245. K. Mit csinálnak az útszák' őrkjái, midőn legelőször mennek ki a' Takarodó után?

F. Valakit csak az útszákonn, és korcsmákonn, a' szolgálatonn kívül találhatnak a' strázsamestertől fogva, de lefelé, mind azt haza küldik.

246. K. Mik a' kötelességei a' másodszor kimentt utsaörkjének?

F. Ezeknek, a' fellyebb irottak, és a' környüllállások szerént, le kell tartóztatni, és azokat a' fő őrállásra vinni.

247. K. Hogy kell a' verekedéseket, minden rendetlenségeket lecsillapítani?

F. Okossággal.

248. K. Adhat-e az Örálló veszekedésekre, és rendetlenségre maga okot, vagy korhelykedhet-e másokkal egygyütt?

F. Tellyességgel nem, a' legnagyobb büntetés alatt.

249. K. A' fogolyt kibocsáthatja-e pénzért, vagy kérésére?

F. Nem; a' leg nehezebb büntetés alatt.

250. K. Mit felel az Őrjáró Szabados, midőn azon szókkal: *meg állj, ki vagy!* megállítatik?

F. Ezt feleli: Őrjáró!

251. K. És midőn a' Strázsza neki így felel: *Őrjáró szabad!* mit csinál akkor?

F. Tovább megy a' maga' útján.

152. K. Ha a' láрмаstrázsaúúl megállítatik, mit csinál akkor?

F. Megáll, és a' láрмаstrázsa kiált; *Altízt vagy Szabados ide!*

253. K. Meddig kell neki várakozni?

F. Még eggy Altízt, vagy Szabados elejébe jön, a' ki is felhúzott sárkánnyal, és feltartott pistollyal ezt kiáltja: *Előre,* 's tölle a' jelszót ezen szókkal: *Jelszót,* kikéri.

254. K. Tartozik-e neki a' jelszót megmondani?

F. Igen is.

255. K. Elmehet-e a' Szabados a' maga' őrzőivel, minek előtte a' jelszót megadta?

F. Nem, előbb ötet el kell igazítani.

256. K. Ha két őrző öszvetalálkoznak, mint esik meg az eligazítás?

F. Hasonló módon, csak ezen egy különbséggel, hogy a' melly őrző előbbször a' másikat megállíttatja, annak tartozik a' másik adni jelszót.

257. K. Hát az Éjjeli Őrzővel hogy kell bánni az eligazításra nézve, hogyha ez valamelly Őrzővel öszvetalálkozik?

F. Az Őrző tartozik amannak a' jelszót megadni.

258. K. Hát az éjjeli Őrző mivel tartozik az Őrzőnek az ő bátorságára nézve?

F. A' hadi jellel; melly is egy fűttyentésben, csattantásban, vagy csismára, avvagy pistolytokra való ütésben áll.

259. K. Ha valamelly idegen Örjáróval akad öfzve, a' melly is más parancsolótúl függ, és a' mellyrül nem lehet feltenni, hogy a'hadi jel előtte tudva volna, mit kell ezen esetben nagyobb bátorságnak okáért cselekedni?

F. Az idegen Örjárótúl először is a' jelszót kell kivenni.

260. K. Mi a' kötelessége az Örjárónak az ellenség előtt?

F. Figyelmetességét a' lehetőségig nagyítani.

261. K. Micsoda előre való vigyázással kell annak lenni?

F. Minden bokros, minden búvó helyeket, minden melleleg való útakot, a' hol csak elrejtett erő leselkedhet, következésképen minden magasabb, vagy mélyebb részeit azon darabföldnek fel kell keresni, és jól megvizsgálni.

262. K. Hát éjjel hogy kell neki magát viselni?

F. Lefzallít egy bizonyos vitézt a' lóról, a' ki lefeküdvén, 's a' fülét a' földhöz tartván, hallgatódzik, ha nem hallik-e valami lódobogás, vagy szekérdörgés?

263. K. Ha az Örjárónak szoros helyenn, erdőnn, vagy falunn kell kereftül menni, mit kell akkor neki elkövetni?

F. Erejéhez képpest el kell szakítani magátul egynehány embert, kik két oldalról, és elől mindent kivisgálnak.

264. K. Miért szükséges az előre való vigyázás?

F. Hogy meg ne csalattasson.

265. K. Mi a' kötelessége a' Szabadosnak, mihelyest az ellenségnek valami jelenségét észre veszi, avvagy valamely nevezetes dolgot felfödöz?

F. Azonnal hírül adja azt a' maga' Elöljárójának egy vitéz által.

266. K. Szükséges-e nagyobb bátorságnak okáért, hogy a' melly örálló kiküldetett, ugyanaz megállítasson, mikor a' maga' állásához vissza jön?

F. Igen is.

267. K. Ha valamelyik Örálló ellenség előtt attúl félhet, hogy a' seregtől elvágódik, mit kell végre akkor neki cselekedni?

F. Más visszajövő utat kell neki keresni; és ha lóhátonn vissza nem mehetne, lovát elhagyván, gyalog is ügyekezni kell neki visszajönni.

268. K. Ha az Örálló szétveretett, avvagy az ezen oldalonn lévő állásokra nyomtatott vissza, mit kell neki cselekedni?

F. Ügyekezni kell, erről előre híradással lenni, és a' maga' üdejében való puskázással minden kiállított strázsák' figyelmetességét felebbresztteni.

269. K. Mikor kell az Örállóknak, végső Strázsáknak, Örjáróknak, valamint minden Commandóknak, és állásoknak is nagyobb vigyázással, és több figyelmetességgel élni, mint az őrizetben?

F. Az ellenség előtt.

270. K. Ha a' külső Őrállásokonn kettős Örök, és kettős Végstrázsák állíttatnak ki, mint kell ezeknek magokat viselni, midőn a' puskázás már elkezdődött?

F. Soha se löjjön a' kettő egyfzerre, hanem ha egyik fegyverét tölti, azalatt lö a' másik, a' ki készen van.

271. K. Mi okból van ez?

F. Azért, hogy egyik a' másikat szüntelen oltalmazhassa.

272. K. Meg tevődnek-e a' külső Őrállásokonn a' szokott tisztelettételek?

F. Nem.

273. K. A' külső vagy mezei Őrállásokonn a' strázsa rosz üdőben fődél alá vagy akárhová elvonhatja-e magát?

F. Éppen nem, a' legnagyobb büntetés alatt.

274. K. Miért nem?

F. Mert az által meggátoltna atúl, hogy mindent jól láthasson, hallhasson, és próbálhasson.

275. K. Mikor kezdenek a' strázsák, a' kiknek ez parancsoltatik, kiáltani, és meddig tart ez?

F. A' Takarodótúl kezdve a' Virá-
dőig.

276. K. Hogy kiáltanak?

F. Ki vagy! Örjáró, tovább!

277. K. Hányszor kell kiáltani?

F. Minden fertályórában.

278. K. Kell-e a' Strázsáknak a' várfa-
lakonn 's bástyákonn is kiáltani?

F. Igen is.

279. K. Micsoda renddel megy a' kiáltás?

F. Sorban, ammint a' strázsa áll,
azt egymás után az első kezdi, a'
végső végzi.

280. K. Mit kell azon strázsáknak csinál-
ni, a' kik közt a' kiáltás megszakad?

F. Mindjárt a' fő őrállásonn kell azt
jelenteni a' többiek által.

281. K. Miért?

F. Hogy annak oka azonnal kike-
restessen.

282. K. Szabad-e az ellenséggel maga'
fejétől szóba, vagy beszédbe ele-
gyedni?

F. Nem.

283. K. Mit kell cselekedni az ellenség Szó-
szóllójával * bizonyos mefzeségre?

F. Ezeket meg kell állítani, és az Al-
tíft' állására azonnal kiáltani?

284. K. Ha a' Végör' állása igen mefze-
esik, mit kell cselekedni, a' hol ket-
tős végstrázsa áll?

F. Eggyiknek közölök a' jelentés-
sel be kell lovagolni az örtanyára.

285. K. Hát a' hol csak eggyes Végör áll,
mit csináljon az?

F. Kiált a' legközelebb lévő Vég-
örhöz, hogy azalatt az ő helyére
is vigyázzon.

286. K. Mit csinál a' Végör, ki is ezen
esetben a' maga' állását elhadja?

F. Bevezeti a' Szószóllót (Parlamen-
tair) annyira hogy onnan az Altíft'
állására kiálthasson.

* Parlamentair eggy okos, nyelveket értő, va-
lóban meghitt Tíft, a' kit az ellenség hoz-
zánk szóbeli üzenettel, vagy fontos írásle-
velekkel küld.

287. K. Mit csinál azután, midőn a' Szószóllót már általadta?

F. Azonnal visszaáll a' maga' állására.

288. K. Hát ha strázsa, vagy végőr közel nem volna, mit kellene csinálni?

F. Ezen esetben az állást el nem lehet hagyni, hanem a' strázsa, vagy végőr tartóztassa magánál a' Szószóllót, még ötet felváltják, ha hogy hamarabb az Altiszt állásának, a' felől való tudósítására magát alkalmatosság elő nem adná.

289. K. Hányad magával jöhet egy Szószólló?

F. Legfellyebb harmad magával, úgymint maga a' Szószólló, az ő késé-
rője, és egy Trombitás vagy Dobos.

290. K. Ha többen is jönnének, mit kell cselekedni?

F. Azokat vissza kell küldeni.

291. K. Miésoda előre való nézés szükséges akkor, midőn ellenségtől katonák szöknek által?

F. Ha a' szökött katonák lóhátonn jöttek, le kell szállítani, 's fegyver-

jeket velek le kell tetetni ; a' gyalog katona ellenben csak fegyverét teszi le.

292. K. Kötelességek-e a' strázsáknak ,
's végső őrállóknak mindjárt bejelenteni , ha valamit az ellenségről észre vesznek ?

F. Igen is.

293. K. Hát ha a' strázsa , vagy végőr-állás véletlenül megtámadtatik , mit kell neki akkor csinálni ?

F. Magát szakadatlan lárma , és lövöldözések között visszahúzni.

294. K. A' strázsáknak vagy végőröknek egyenesen az őrállás felé kell-e magokat visszahúzni ?

F. Nem ; hanem mikor csak lehet , jobb , vagy bal felé.

295. K. Miért ?

F. Hogy az őrállásonn lévőeknek üdejek legyen , lóra ülni ,

296. K. Hogy kell tehát a' lovas strázsának a' végőrhelyekenn magokat a' viadatra készen tartani ?

F. Minden lovas vég'örnek a' legvégső Örállásonn pistolyát szüntelen kezében, kardját pedig a' kezére felakasztva kell tartani, hogy minden szempillantásban a' viadalra készen legyen.

297. K. Ha valaki (Sauvegarde) * Salvagvárdiának kirendeltetik, mit kell neki arról jól eszében tartani?

F. Azt kell neki eszében tartani, hogy ő csak azon állás' oltalmára állítottatott oda.

298. K. Kötelessége szerént mi módon kell neki, mint Salvagvárdiának (Sauvegardnak) magát a' Lakosok iránt viselni?

F. Magát kedveltető módon, mint a' ki a' Lakosok' sorsában részt veszzen, és szolgálatjokra kész.

299. K. Miért?

* Sauvegarde teszi a' bátorságba tevő, vagy védelmező Strázsát, mellyet még az ellenség is tekintetben tart; neveztetik Salvagvárdiának is.

F. Hogy az által bizodalmat öntsön beléjek a' felül, hogy ők minden erőszakoskodások ellen elegendő védelem alatt vannak.

300. K. Szabad - e a' Salvagvárdiának csak legkisebbet is olytat cselekedni, melly a' jó renddel, és az ő felállítása' czéljával ellenkezne?

F. Nem szabad.

301. K. Hogy ha a' Salvagvárdiának parancsolatja volna a' felül, hogy a' békeségkötésig állását el ne hadja, mit kell neki cselekedni?

F. Minden izorgalmatossággal azonn lenni, hogy kötelességét állhatatosan betöltse, az ellenséget okos előrenézéssel várja be, 's katona illendőséggel fogadja.

302. K. Hogy viseli magát a' Salvagvárdiának Elöljárója, ha mindjárt csak köz vitéz volna is?

F. Ha az ellenség beszállni akár, elejébe megy az előserege' Commendánsának.

303. K. Mit csinál ott?

F. Megjeleni az ő felállításának
célját, oltalom' levelét általadja, és
kikéri, hogy visszakésértessen.

304. Vissza kell-e menni, mihelyest le-
het, a' Salvagvárdiának a' maga'
seregéhez?

F. Igen is.

305. K. Szabad-e valakinek a' marsok-
ban, vagy commandókban engede-
lem nélkül eltávozni?

F. Nem szabad.

306. Ha éjszakának üdején az ellenséghez
közel kell menni, vagy a' seregnek ma-
gát visszavonni, szabad-e a' Vitéznek
szunyókálni?

F. Nem szabad.

307. K. Mi akkor a' kötelessége?

F. Tellyes erővel iparkodjon az
álmot szeméből kiverni.

308. K. Szabad-e az olly esetekben a'
Vitézeknek dohányozni, avagy tüzet
ütni?

F. Engedelem nélkül nem lehet.

309. A' Katonának az ütközet' alkalma-
tosságával mire kell önnön magát
emlékeztetni?

F. Tulajdon betsületére, hívatalára, melly szerént, mint jó hadi embernek, kötelességét tellyesíteni kell.

310. K. Minn kell neki ott tellyes erővel iparkodni.

F. Azonn, hogy az Ellenséget bátorságával felülhaladja, megverje, meggyőzze, és átallyában, hogy kötelességét tellyesítse.

311. K. Tartozik-e a' könnyű sebbe esett Vitéz a' bekötés után ismét mindjárt vissza menni a' maga' Osztalékjához?

F. Igen is.

312. K. Szabad-e a' Vitéznek, akármelly dolog' színe alatt, a' kapott sebenn kívül, maga' fejétül az ütközetből magát elvonni?

F. Nem szabad, élete' vesztese alatt.

313. K. Mit kell neki arra nézve előre jól megfontolni?

F. Szeme előtt kell tartani, hogy az olyan nyúl szívű, félénk, és gyalázatos ember, akár tilalmas okokból, akár prédálás' kedvéért vonja félre

félre magát Előljárójátúl, azonnal levágathatik.

314. K. Mit várhat fejére, a' ki gyáva félénkséget, elrémtülést mutató szöveget, vagy éppen a' parancsolatok ellen szögezi magát?

F. Akármellyik Előljárójátúl azonnal levágathatik.

315. K. Mire kell a' vitéznek az ellenség előtt legfőképpen figyelmetességet fordítani?

F. A' Commandó szókra, és Előljáróinak parancsolatira.

316. K. Hogy kell a' parancsolatokat teljesíteni?

F. Serényen, magát elfszánva, és a' lehetőségig.

317. K. Midőn öszvekapcsolt erővel parancsoltatik az ellenség megtámadása, szabad-e akkor a' vitézeknek az előtte, és mellette lévöktől elválni?

F. Nem szabad.

318. K. Miért nem?

F. Mert a' kicsinyben szintéúgy,
mint a' nagyban, mindég az öfzvekap-
csolt erő győzedelmeskedik.

319. K. Mire kell vigyázni, mikor már
kardra kerül a' dolog?

F. Egész figyelmetességét Commen-
dására kell fordítani, hogy a' paran-
csolatok tüstént tellyesíttethessenek;
akár a' Trombitaszóra, akár a' Com-
mandószókra.

320. K. Szabad-e neki akkor a' kiadott
parancsolatokonn tanakodni?

F. Nem szabad; hanem pontban kell
azoknak engedelmeskedni.

321. K. Szabad-e neki üdeje előtt való,
és meg nem gondolt hevességből esett
el ragadtatásával Bajtársit veszedelem-
be ejteni?

F. Nem szabad.

322. K. Miért nem?

F. Hogy valamelly véletlenül érkező
ellenséges új erő ökököt eggyenkint,
és elszéllvedve meg ne támadhassa.

323. K. A' bizodalmonn kívül mit kell
mutatni a' Vitézeknek Tisztjeik eránt?

F. Hozzájok való ragaszkodást.

324. K. Szükséges-e hogy a' Vitézek
Tisztjeiknek megmaradását szívekenn
hordozzák?

F. Igen is.

325. K. Kötelesek-e azokat védelmez-
ni, és oltalmazni?

F. Igen is.

326. Mi okból?

F. Hogy az ellenség' ügyekezését
könnyebben megítélhessék, 's a' ma-
gok alattlévő seregeket jobb móddal
vezethessék, és forgathassák.

327. K. Lehet-e olly környüállást gon-
dolni, mellyben szabad volna az alatt-
valónak fellyebbvalóját elhagyni?

F. Nem lehet.

328. K. Miért nem?

F. Mert az egész sereg' jó hira ne-
ve eggy gyalázatos hiba áltai meg-
mocskoltatik.

329. K. Gyakran megésik, hogy vagy
önnön hibája, vagy más akármelly
mostoha történet miatt, a' legjobb Se-

reg is rendetlenségbe hozódik , hogy kell ezen különös esetben minden Vitéznek magánn segíteni?

F. Éppen ez az a' szempillantás , mellyben minden bátor , és állhatatos oształékot a' maga' megkülömböztetésére , minteggy felbuzdit az alkalmatosság , hogy ezekben a' dolog' kimenetelet elválasztó üdöpontjaiban bátorságát elnem veszti , 's magát a' zúrzavartúl elragadtatni nem engedi.

330. K. Mit kell eggy olly oształéknak ilyenkor tenni?

F. Jó renddel , és állhatatossággal előre kell nyomúlui.

331. K. Miért.

F. Hogy a' tüzesen üző ellenséget , midőn már ez nem is vélne , eggy sebes rajtahajtással nyakra före vissza verje.

332. K. Mi éretik el ez által?

F. A' rendetlenségbe hozott Sereg az által üdöt nyer népe' öszveszedésére ; visszanyeri ismét , a' mit elvesz-

tett, és a' legjobb hírt, nevet szerzi magának.

333. K. Ha valamelly sereg véletlenül zavarodásba, rendetlenségbe jön, mit kell ilyenkor kinekkinek cselekedni?

F. Az első Trombitaszóra azonnal kinekkinek maga' helyére állani.

334. K. Így kell-e cselekedni minden Vitéznek az elő- és hátörző seregeknél, és az oldaltjáróknál is.

F. Az adottjelt kinekkinek üdövesztés nélkül a' legnehezebb büntetés alatt kell követni.

335. K. Szabad-e a' hadi foglyokkal rosszul bánni?

F. Nem szabad.

336. K. Miért nem?

F. Mert alacsony, és nem emberhez illő cselekedet, fegyver nélkül valókra önteni ki dühösködését.

337. K. Ha valamelly vitéz fogságba esik, mire emlékezzen?

F. Nemes születésére, Királyára, Hazájára, esküvésére, mellyel magát ezeknek örökös hűségére kötelezte.

338. K. Szabad-e neki ollyast valamit
feltödőzni, a' mi a' Seregnek káros
lehetne? szabad-e az ellenségnek
hasznát szolgálatjával előmozdítani,
vagy idegen szolgálatba lépni?

F. Nem szabad.

339. K. Mibe vetheti reménységét az illy
fogságba esett Vitéz?

F. Abba, hogy mihelyt lehetséges
lesz, ruhájára, élelmére, és kivál-
tására gond fog lenni.

340. K. Micsoda végtére a' közönséges
rendtartás mind azon esetekben, a'
hol eggy Fellyebbvalónak hivatala
(akármelly Tisztségben legyen az)
üresen marad?

F. Hogy az ő helyét az foglalja el,
a' ki a' rangban hozzá legközelebb
van.

341. K. Értetődik-e ez a' rendtartás még
a' köz Vitézekre nézve is?

F. Igen is; ha csak előre már más
ki nem volna nevezve, a' ki ennek,
vagy amannak helyét elfoglalja.

II-dik C Z I K K E L Y.

A' K Á P L Á R R Ű L

1. K. Kire tartoznak még a' Káplárnak kötelelességei?

F. Az ő képviselőjére is.

2. K. Mikint kell magát egy Káplárnak viselni, a' ki alatt egy egész Káplár' alja van?

F. Feddhetetlenül.

3. K. Mit kell neki tudni?

F. Olvasni, és írni, a' katona szolgálatnak elegendő ösmeretével, és a' hadi gyakorlásnak mindenféle rendtartásaival együtt.

4. K. Mi az ő első, és fő kötelelessége?

F. Alattavalóit jó rendben tartani.

5. K. Mi kívántatik ahhoz, hogy alattavalóit jó rendben tarthassa.

F. Hogy minden esetben kimutatott okos magaviselése által magának tekintetet szerezni tudjon.

6. K. Miért kell a' Kaplárban ilyen tulajdonságoknak lenni?

F. Mert gyakran megesik, hogy valamely Tisztnek távúllétében az egész szakasz az ő igazgatása alá esik.

7. K. Mit köteles ő a' Strázsamesternek nem léteben cselekedni, ha szinte nem ő volna is az üdösebb Káplár.

F. Helyette annak hivatalát folytatni.

8. K. Mit kell neki tehát szükségképen tudni?

F. A' Strázsamesternek kötelességét egész kiterjedésében.

9. K. Miként kell neki magát viselni, midőn valamely ősztalék az ő kormányra alá bízatik?

F. Úgy hogy az ő magaviselése megfelelően azon várakozásnak, melyet egy fellyebb már elő adott tulajdonságú emberben méltán lehet kívánni.

10. K. Elég-e az, hogy ő az embereket és lovakot tanítani, és a' kiadott parancsolatokat érteni, és kiadni tudja?

F. Nem; hanem reá is kell neki vigyázni, hogy minden rendesen, a parancsolathoz képest, vitetődjön véghez.

11. K. Mire kell neki a' tanításban nézni?

F. Hogy senkinek helytelen, és hibás gondolatokat fejébe ne rakjon.

12. K. Tartozik-e a' Káplár a' rendtartásban, és tisztaságban alattavalóinak példát mutatni.

F. Igen is.

13. K. Mint kell neki ebben az esetben alattavalói iránt magát viselni?

F. Vigyázni kell neki, hogy azok mindég tisztán, és rendesen kikészülve legyenek, fegyvereik, és hadi készületeik jó állapotban tartassanak, és más minden kötelességeknek eleget tegyenek.

14. K. Elég-e az, ha az alattavalóit hibájokért először szépen, és gyengén megfzóllítja?

F. Nem; hanem tartozik azokért ökö't hathatósan is megfeddni, mi-helyt a' szép szó sükeretlen.

15. K. Köteles-e a' Káplár arra, hogy alattavalóinak útát, és módot mutasson, és az eszközökre megtanítsa, mellyek által a' hibákat elkerülhetik?

F. Igen is.

16. K. Szabad-e neki, az elkövetett hibákat alattavalóinak szemekre hányni, vagy irántok valami ellenségeskedéssel viseltetni, ökö't tégetni, vagy csúf nevekkal nevezni, vagy illetlen kiáltásokkal, és más hasonló csúfos méltatlanságokkal velek bánni?

F. Nem.

17. K. Ha valamelly Vitéz büntetést érdemel, mit kell a' Káplárnak csinálni?

F. Azt őrizet alá kell venni, és a' vétket fellyebb jelenteni.

18. K. Szabad-e a' Káplárnak valamelly ittas emberrel pörpatvarba elegyedni?

F. Nem, igen kemény büntetés alatt.

19. K. Hát mit kell neki az ilyenekkel csinálni?

F. Örizet alá kell tenni, és illendően be kell jelenteni, hogy, ha kijózanodik, feleletre húzathasson;

20. K. Kötelessége-e a' Káplárnak az, hogy alattavalóinak hibáit Előjáróinak beadja, és azoknak véget vessen?

F. Igen is.

21. K. Szabad-e a' feddést megalacsonyítással idegenek, vagy főbb Előjárók előtt tenni?

F. Nem.

22. K. Szükséges-e, hogy a' Káplár ezen esetben magaviselését mérsékelje?

F. Igen is; és minden indulatosságának, és utálatos gyűlölségnek távoztatásával.

23. K. Miért?

F. Mert az által alattavalóinak gyűlölségébe esik.

24. K. Szabad-e a' Káplárnak alattavalóihoz nagyon lebecsátkozni?

F. Nem.

25. K. Miért?

F. Mert ez az irántavaló figyelmet kisebbiti, és a' szükséges tekintetet semmivé teszi.

26. K. Minek kell tehát eggy Káplárnak valósággal lenni?

F. Eggy bátor Vitéznek, és derék Elöljárónak.

27. K. Illetik-e tehát a' köz vitézeknek kiszabott rendtartások a' Káplárt is?

F. Bizonyos részben éppen úgy illetik ötöt, valamint a' rendben, és sorban lévő főbb hivatalokat (Char-gen).

28. K. Miért kell minden Elöljárónak a' köz Vitézek' rendtartásait tudni?

F. Hogy azokat magok is kövessék és az alattokvalókkal is követtessék.

29. K. Mikor az ő Káplárallyából a' szolgálatra Vitézek küldetnek el, mit kell neki csinálni?

F. Meg kell őket jól nézegetni, hogy ruhájok, és hadi készületek mind jó állapotban van e?

30. K. Hát akkor mit kell csinálni, mikor azok a' szolgálatból vissza jönnek?

F. Ugyan azt.

31. K. Hát ha a' Vitézeknek visszajövetelekor olyan dolgokra akad, mel-

lyeket maga el nem igazíthat, mit kell csinálnia?

F. Azonnal fellyebb fellyebb be kell jelenteni.

32. K. Minn kell a' Káplárnak minden tehetségével iparkodni?

F. Azonn ügyekezni, hogy Vitézinek jó és rossz tulajdonságait kitanúlja, hajlandóságait, vétkeiket, és kikapásaikat kinyomozza.

33. K. Mi hasznát veszi ő ennek?

F. Hogy a' rossz következtetéseket üdején korán megelőzze.

34. K. Mire kell neki vigyázni, hogy mind ezeket kitanúlhassa?

F. Olly figyelemmel kell birni, melly semmi gyanúságot ne indítson, és semmi gyűlölséget ne mutasson.

35. K. Hát ha az elszökés, vagy valamelly fésletség iránt fontos gyanúja volna, mit kell csinálni?

F. Az ollyat szemmél tartani, szüntelen vigyázni reá, de bizodalmatlanságot iránta nem kell mutatni.

36. K. Mitsoda okok tehetik fontossá a' Káplár' gyanúját alattavalói iránt?

F. Ha a' Legény a' kiálláskor, a' maga' butyorából többet venne elő, mint parancsoltatott, a' kisebb öltözetből többet felöltene; adósságot csinálna; rossz személyekkel tartana; a' szolgálatban kedvetlen lenne; vagy eggy szóval rosszul viselné magát.

37. K. Ha a' Katona a' szolgálat, vagy Elöljárója ellen, csak legkissebbet is visszapattogna, bajtársai, vagy akárki előtt gyanús beszédeket ejtene, vagy éppen öket az elszökésre ingerlené, vagy ha nála sok pénz vagy más lopást gyanítható dolgok találtatnának, mit kell csinálni?

F. Az ollyat halasztás nélkül árestomba kell tenni, és illendően bejelenteni.

38. K. Ha valamellyik Vitéz betegesnek látszik, mit kell a' Káplárnak csinálni?

F. Jó moddal meg kell ötet kérdeni, és inteni, hogy betegségét el ne titkolja.

39. K. Hát ha titkolódzónak találná ötöt, úgy, hogy ki nem vallatthatná vele, mit kell csinálni.

F. Be kell jelenteni, hogy megvizgáltasson, és állapotja szerént bánhassanak vele.

40. K. Mi a' kötelessége a' Káplárnak a' szolgálatban lévő lovak iránt?

F. Hogy azokat tökéletesen, és igazán ösmerje, és szorgalmasan vigyázzon, hogy velek rosszul ne bánjanak, meg ne sértsék, ne rugdosásák, fejét ne verjék egyiknek is, hanem rendesen gondjokat viseljék, táplálják, és jó patkólásban tartsák.

41. K. Mirül kell neki ezen ösmeretség és a' tökéletes vigyázás által magát meggyőzni?

F. Hogy a' ló azon vitéznek gondviselése alatt épül-e, vagy fogy?

42. K. Micsoda szolgálatra való lovakra kell neki legnagyobb szorgalmazást fordítani?

F. A' heverő vagy vezetékek lovakra.

43. Ha a' vezeték lovak' gondviselésé más legénynek adatik által, mire kell ekkor a' káplárnak nézni?

F. Hogy minden oda tartozó fzer-számok az egyik által a' másoknak rendiben, és fogatkozás nélkül általadassanak.

44. Hát ha valaminek hijja van, be kell-e mindjárt jelenteni?

F. Igen is, mert egyébaránt a' káplár, ha valami az ő röst felvigyázása miatt elvesz, azért legkeményebb felelet alá vonatik.

45. K. Mikor kell a' káplárnak a' maga' káplárallyát egy helyre öfzvehúzni, és azt megnézegetni?

F. Napjában minden reggel, és a' Tákaródó után, sokszor nyárban különböző órákon is, és éjjel is megnézegetni, hogy e' szerént mindennek jó rendben létérül, és a' lovak' illendő gondviselésérül bizonyos lehessen.

46. K. Hát ha a' káplárallja több helyeken fekszik, mikor nézegeti azt meg?

F. Minden

F. Minden harmad nap, a' mikor a' káplár rész szerént oda megy, rész szerént pedig a' vitézeket magához öfvehúzza.

47. K. Hát ha ezen idő alatt valami figyelemre méltó dolog történne, be kell-e azt mindjárt jelenteni?

F. Igen is.

48. K. Mikép kell a' káplárnak megtudni, ha más helyeinn az ő káplárallyának valami ollyas történt, hogy azt azonnal fellyebb kell jelenteni?

F. Az illy esetekre meg kell a' Vitézeket tanítani, hogy ha nálok valami különös történne, az üdösebbeknek mindég kötelessége, hogy azt azonnal a' káplárnak hírül adják.

49. K. Hányszor köteles a' káplár a' strázsamestert tudósítani?

F. Minden reggel, és valahányszor valami különös adja magát elő.

50. K. Hát mit veszen által estve a' strázsamestertül.

F. A' Parancsolatokat.

51. K. Ha a' Káplár valami Levélhordó állásra rendeltetik, mint kell neki magát az olly kiküldött Vitézek iránt viselni, a' kik üdörül üdöre hozzá jönnek?

F. Meg kell vizgálni, ha jól felöltözve vagynak, és általjában tiszták-e? hogy fegyverek, és hadi készületek jó állapotban van-e, és több szükségekre nézve nincsen-e valami fogyatkozások, végtére hogy nem talál-tatik-e benne valami gondatlanság, és nem kell-e valamit igazítani, vagy elrendelni.

52. K. Mire kell még vigyázni?

F. Különösen arra, hogy a' lónak gondviselésére, és patkolására nézve a' vitéz nem gondatlan-e, és nem kell-e valamit igazítani, vagy elrendelni.

53. K. Micsoda előre való vigyázással kell élni, hogy a' Vitézeknek szállására egyszerre reá akadjon?

F. Azon házaknál, mellyekbe Levélhordók szállítottak, szalmacsutakat kell kitenni.

54. K. Lehet-e a' szalmacsutakat másúvá is tenni?

F. A' Keresztútakra is, hogy az útát el ne tévesszék.

55. K. Mittévő legyen a' Káplár a' Levélhordók' állásánn való felváltáskor?

F. Tudakozódjon az Elöljáróknál a' felváltott Vitézség' magaviselése iránt, és arra gondot viseljen, hogy semmi féle rossz személy, úgy nevezett katonák után járók, a' Vitézekkel ne csavarogjanak.

56. K. Midőn valamelly Káplárnak Stabális Tiszthez, vagy Generálishoz kell Ordonánczra menni, miképpen kell annak magát viselni?

F. Annak legtisztábban kell felkészülve lenni, a' maga' különös foglalatosságait a' felváltott Káplártól, és a' Segédétől meg kell tudni, és minden rá bízott dolgokat pontról pontra kell tellyesíteni.

57. Midőn a' Generális, vagy Stabális Tiszt, a' kit ő kísér, valakivel beszédbe ered, mit kell neki csinálni?

F. 2

F. Bizonyos távúlságra meg kell állani, a' beszédre nem kell hallgatódzni.

58. K. Megengedheti-e valamely Vitéznek a' Káplár a' Strázsamester' híre nélkül maga' fejétül, hogy elmeessen?

F. Nem; hanem csak akkor, midőn ő valamely elszakasztott osztaléknak Elöljárója.

59. K. Mire kell a' Káplárnak vigyázni, midőn ő valamely elszakasztott osztalékkal van, és valamely Vitéznek az elmenetelre engedelmet ad?

F. A' fennforgó környülállások szerint kell neki cselekedni.

60. K. Mit kell a' Káplárnak az ő kápláralljára nézve csinálni, mikor valamely helységben, bokrokonn, és erdőkönn keresztül masírozik?

F. Az ő elszakasztott Seregét a' legkeményebb felelet' terhe alatt rendben kell neki tartani, és soha sem kell megengedni, hogy vagy öfzvezava

rodjanak, vagy egymástúl elszéledjenek.

61. K. Kieresztheti-e egyenkint a rendbül, és sorbül az embereket vízhozás végett?

F. Nem.

62. K. Miért?

F. Mert ha a' Vitézek a' vízhozásra engedelmet kapnak, és a' kulacsokat öszveszedték, jó renddel kell őket oda vezetni.

63. K. Mit kell neki csinálni, ha valami Vitéznek természeti szükségére félre kell menni?

F. Egy embert tartozik mellé adni, a' hátörző seregnek pedig arra gondjának kell lenni, hogy ezek a' magok' szakaszokhoz visszakisértessenek.

64. K. Ha valamelly Vitéz, vagy valamelly ló az útazás közben megbetegszik, mit kell a' Káplárnak csinálni?

F. Azt egy Vitez által a' hátörző seregnek által kell adni, és a' lónak szinte úgy, mint az embernek nevét, valamint a' Szakaszét, és Századét

is, mellybül valók, fel kell jegyezni, és ezt Szakafzrúl Szakafzra a' Csapat' Commendánsának bemutatni.

65. K. Mi szükséges még a' káplárnak az író táblánn kívül?

F. A' Rang', Szolgálat', Sor', Káplárság', és Bajtársság' Lajstroma,

66. K. Melly helyenn kell megese a' kiállításnak, és a' parancsolat' kiadásának a' táborban?

F. A' kiállítás' léniaján; a' megnézegetésnek pedig a' lovak' háta megett a' Század' útszáján szárnyonkint.

67. K. Hát az őrizetenn lévő seregnél hogy esik ez meg?

F. Mind az egyik mind a' másik a' Commendáns' szállása előtt, vagy pedig, a' hol parancsoltatik.

68. K. Midőn a' Káplár valahová megy, vagy visszajön, ki nek kell magát jelenteni?

F. A' Strázsamesternek, és midőn az Ezredkormányhoz megy, vagy jön, az Ezred' Segédjénél is.

69. K. Mihez kell nekimagát tartani az ő kéréseiben, panasszaiban, tisztelettelében, az árestomra, kihallásra, hadi alló törvényre, a' strázsa' felvevítésére, és őrzésre nézve?

F. Bizonyos részben éppen úgy, mint a' köz Vitéznek, és Szabadosnak.

70. K. Hogy kell tartani a' Káplárnak, midőn Elöljárójával öszvetalálkozik, a' pálczát, még pedig eggyfzeribe?

F. Jobb kezével a' karikája mellett a' pálcza' szíjjánál, úgy hogy annak első vége a' jobb lábánn való csizmájának külső hegyével egyenesen essen.

71. K. Mikint kell a' járás közben tartani a' botot?

F. Markába szorítva, 's azt annak fogójánál fogva, az alsó végével a' föld felé fordítva, a' kiálláskor pedig a' rendszabás szerént, a' gombjára akasztva.

72. K. Hogy hordja azt a' lovon való utazás közben?

F. Jobb kezében alsó végével felfordítva.

73. K. Micsoda szolgálatja van a' Századnál a' káplárnak?

F. Mikor egy szárny együtt van, akkor annál, ha pedig az egész Század együtt van, akkor a' Századnál minden szárnytól egy káplár a' napos.

74. K. Mikor teszi a' Strázsamesternek a' szokott jelentést?

F. A' Viradó' fúvása után, a' parancsolat' kiadása előtt, és a' Takaródó után.

75. K. Mikor teszi a' rendkívül való tudósítást?

F. Valahányszor valami új dolog történik éjjel, vagy nappal.

76. K. Kihez kell vinni minden sürgető jelentéseket?

F. A' Kapitányhoz.

77. K. Ha valamelly Vitéz megbetegszik, kinek jelenti azt a' káplár?

F. A' Strázsamesternek, ha van vigyázásra kirendelve.

78. K. Mikor teszi a' Regiment-Segédnek a' jelentéseket?

F. Mindennap reggel.

79. K. Mi az ő kötelessége a' parancsolatnak a' Kapitányhoz való vitelében, valamint a' jelentéskor is?

F. Oda kíséri a' Strázsamestert.

80. K. Tartozik-e a' Vitézcknek nevét minden kiálláskor felolvasni?

F. Igen is.

81. K. Jelen kell-e neki lenni minden abrakoláskor, és lótitíztításkor?

F. Igen is.

82. K. Mire kell még neki gondjának lenni?

F. Hogy a' kirendeltt trombitálások, és más jeladások, a' meghatározott üdőben tetessenek.

83. K. Tartoztk-e mindent, a' ki szolgálatba megy, úgy visszajön, megnézegetni?

F. Igen is.

84. K. Mikor kell neki megvizsgálni, hogy minden jelen van-e?

F. Viradó, és Takarodó után meg kell vizsgálni, hogy minden Vitéz és ló jelen van-e, az rendben van-e,

van-e, és nem történt-e valami, a'
mit mindjárt be kell jelenteni?

85. K. Mi a' fő kötelessége eggy káplárnak az ellenség előtt?

F. Hogy a' maga' embereit, a' mint legjobban lehet, eggyütt, és rendben tartsa, jó példát adjon nekik, bátran ellenség' elejébe vigye őket, és ha egyedül az ő kormányja alatt volnának, őket okossággal vezesse.

III-dik CZIKKELY.

A' TROMBITÁSRÚL.

1. K. Micsoda embernek kell a' Trombitásnak lenni?

F. Bátor szívű, józán, muzsikához értő, jó lovagló embernek, a' ki a' reája bízott üzeneteket véghez tudja vinni.

2. K. Mi a' kötelességek?

F. Kell nekik jól tudni a' magok' helyét a' seregnek kiállásakor, annak minden mozdulásiban, és minden más alkalmatosságokban: kötelesek továbbá a' Commendánsra serényen vigyázni, és a' megkívántató jeleket a' trombitával folyvást, és üdejében fúni.

3. K. Tartozik-e a' trombitájára minden szorgalmát fordítani?

F. Igen is.

4. K. Miben kell neki magát kiváltképen gyakorolni?

F. A' következő tábori darabokban, vagy tábori nótákban, mellyek

a. A' Készülő.

b. Az Őszvegyülő.

c. A' Seregfúvás.

d. Az Imádságra.

e. Az egész, és fél Marsch.

f. A' Végző fúvás.

g. A' Takarodó.

h. A' Viradó.

i. A' Templombahívó.

k. Az egész és negyed rész hívó.

l. A' nagy őszvehívó, vagy Chamade.

m. A' Riasztó, vagy lárma.

n. A' Viadal, vagy Harczfúvás,
melly rajtahajtáskor fúvatik.

o. A' Temetésre való, melly is rend
szerént való marsch elnyomott
hangonn.

p. Az Egyés } fúvás.
A' Kettős }

5. K. Kell-e neki más musikai nóták-
ban, is magát gyakorolni.

F. Igen is.

6. K. Mikint kell a' trombitásnak magát
viselni, midőn valamelly szószóllé
(Parlamentair) mellé rendeltetik, vagy
a' rá bízott dolgokban az ellenséghez
küldetik?

F. Illendő magaviselésűnek kell neki
lenni, és hallgatni tudni.

7. K. Ereszkedhet-e beszédbe vagy bo-
rozásba az ellenségnél?

F. Nem; hanem egyedül foglalatos-
ságának tökéletes végbe vitele után kell
járni.

8. K. Hát ha valamit kérni, jelenteni, vagy
panaszolkodni akar, valahová megy.

vagy visszajön, őrizet alá tetetik, és onnan kibocsátatik, eggy szóval, minden katonai dologban, kihez kell neki menni, és kinél kell jelenteni?

F. Az első Strázsamesternél.

9. K. Mikor pedig a' Regementkormányhoz megy, vagy onnan visszajön, kinél kell magát jelenteni?

F. A' Segédnél, és Kormánytrombitásnál.

10. K. A' tisztelettételekben mikép kell magát viselni az Elöljárók iránt?

F. Úgy, mint a' Káplárnak.

IV. CZIKKELY.

A' STRÁZSAMESTERRÜL.

1. K. Micsoda a' századnál a' Strázsamester?

F. A' káplároknak és közembereknek Elöljárója.

2. K. Mit foglal magában az ő hivatala?

F. A' Században előforduló szolgáltnak minden ágait.

3. K. Mikép kell ötöt a' Századnál szemlélni?

F. Mint a' Segédet a' Regementnél.

4. K. Micsodás magaviselésűnek kell neki lenni? vagy mikép' kell neki magát viselni?

F. Feddhetetlenül, változhatatlanul, és helyesen.

5. K. Mindezek mellé mi még neki szükséges?

F. A' Szolgálatnak tökéletes ismerete.

6. K. Mivel tartozik ő a' Százados Kapitánynak?

F. Fáradhatatlan buzgósággal, és hiv kezére való dolgozással.

7. K. Szükséges-e neki jó Lovaglónak lenni?

F. Igen is.

8. K. Kötelessége-e a' Strázsamesternek, hogy a' katonagyakorlásban nagyon ügyes legyen?

F. Igen is.

9. K. Miért?

F. Hogy az alattavalóit jó előmenetellel taníthassa.

10. K. Kinek a' kezeinn mennek a' Században minden parancsolatok által.

F. A' Strázsamesterénn.

11. K. Tartozik-e a' parancsolatok' mulhatatlan tellyesítésére az alatta való Altiszteket szorítani?

F. Igen is.

12. K. Bizonyossá kell-e neki magát azoknak tellyesítésérül tenni?

F. Igen is.

13. K. Mit kell hát neki tenni?

F. Szorgálmatosan utánna kell látni, hogy a' parancsolat végbe vitetődjön.

14. K. Bízhatya-e magát az Altisztekre?

F. Nem.

15. K. Miként kell a' Strázsamesternek az alattavalókkal bánni?

F. Illendőséggel, valamint a' Káplárrúl megmondódott, és minden indúlatoskodástúl meg kell magát tartóztatni.

16. K. Miként kell tehát neki magát az alattavalók iránt viselni?

F. Azokat intések, nyomos pírongatások, és végtére a' büntetéseknek hathatós elejekbe terjesztése által kell kötelességeknek tellyesítésére hajtani.

17. K. Mi neki mindenek felett való kötelessége?

F. Alattavalóiban a' becsület' érzését gerjeszteni.

18. K. Ha a' gyengébb eszközök semmit sem használnak, vagy a' hiba keményebb büntetést érdemlene, mihez kell magát tartani?

F. Az ollyat őrizet alá kell vetni, és be kell jelenteni, mint szinte a' részzeget is.

19. K. Micsodás pálczája van a' Strázsamesternek?

F. Nádpálczája fogójánál vékonyabb kinövéssel, mellynek hossza a' káplár-pálczával megegyez.

20. K. Mint kell a' Strázsamestert a' maga' hivatalára nézve nézni?

F. Mint

F. Mint legközelebb valót a' Fő Tiszthez.

21. K. Mi tehát az ő kötelessége?

F. Már előre ügyekezzen azon önön maga' nemesebb palérozásann, mellyet, ha Fő Tisztté tetetik, rangja fog hívanni.

22. K. Mihez kell a' Strázsmesternek magát tartani az Altisztek, és Közvitézek' valóságos ösmeretere, és reájok való vigyázásra, az új katonák' és remonda lovak' kitanítására, és az őrizet alatt lévő rabok' vitelére való nézve?

F. A' Káplárnak kiadott rendszabásokhoz.

23. K. Mit kell ezenfelül megjegyezni, a' mit neki szükséges csinálni?

F. Hogy a' köz katonákkal sokat társalkodjon, hogy az ő gondolkodások' módját kitanúlja.

24. K. Miért szükséges ez a' Strázsmesternek?

F. Hogy hozzá vethessen, sokat várhat-e vagy keveset az alattavalóitúl.

25. K. Köteles-e ő azokra a' Vitézekre, a' kik szolgálatba mennek, vagy vissza jönnek, vigyázni?

F. Igen is.

26. K. Miért.

F. Hogy meggyőződjön a' felül, hogy az Altisztek kötelességeket teljesítik, és hogy a' Köz vitézeknek semmi fogyatkozások nincs, hogy ha a' Tiszt is erről bizonyos lenni kívánna, semmi hibát, vagy hiányosságot ne találjon.

27. K. Mi a' Strázsamesternek a' kötelessége a' kiálláskor?

F. Minden Strázsamester egy egy szárnyra vigyáz, és így a' két Strázsamester a' Századra. Ha ezen század az első, akkor jobbról balra: a' másodiknál balról jobbra esik az összveállítás: továbbá a' kiszabott rend szerint való felosztás, és a' sorok' számának megolvasása az ő kötelessége. Mind a' ketten megmutatják egymásnak önnön szárnyok', sorok' számát, és kiki bejelenti azt az azon szárnyon levő leg ifjabb Tisztnek.

28. K. Ha az osztály kiáll, tartozik-e a napos Strázsamester az osztálysorok számát az Ezered-Segédnek bejelenteni?

F. Igen is.

29. K. Hát a' személyeket fel kell-e osztani, és rendek' számába kell-e tenni?

F. Nem.

30. K. Hát ha a' Vitézek az első vagy második Századból kirendeltetnek, miképen állítódnak ki ezek?

F. Minden különbség nélkül a' jobb szárnyról a' balra.

31. K. Kell-e tehát a' Strázsamesternek kitkit emberről emberre a' maga' helyére állítani.

F. Semmiképpen nem, hanem inkább arra kell szoktatni a' Vitézeket, hogy az elő, és szomszéd emberekre magok rá akadjanak, és a' Strázsamestereknek eggyedül arra kell vigyázni, hogy ez hiba nélkül megtörténjen.

32. K. Tartozik-e a' Strázsamester a' parancsolatot mindenkor kivenni?

F. Igen is; még pedig, ha egy szárnya a' századnak jelen nem volna,

akkor a' Regementnél lévő Szárny' Strázsamestere megy a' parancsolatért.

33. K. Hát ha az egész Század együtt van?

F. Akkor napról napra felváltva, és akkor a' napos káplár kísérvén ötöt, a' meghatározott órán az Őrző Sereg-nél ugyan a' Regement' Kormányozó-jához; a' táborban pedig az azt illető trombita jelre a' Zászló Strázsához me-gyen a' parancsolatért, és a' mint dol-gát elvégzi, a' parancsolatot a' Század' Commendánsához viszi, a' kinél min-den Tisztjei a' Századnak jelen vannak.

34. K. Mikép adja ki a' Strázsamester az Altiszteknek, és Köz vitézeknek a' parancsolatot?

F. A' káplárokat karikába állítja, és velek dolgát elvégzi, a' Századnak pedig a' parancsoltt órán, vagy a' izállásán, vagy a' front előtt adja azt ki.

35. K. Mi módon kell megjeleníteni a' Vi-tézeknek a' parancsolatra?

F. A' kis öltözetben, kardot kötve és ha hideg vagy essős idő van, a' köpönyegben.

36. K. Mindjárt kell-e a' rendkívül való parancsolatokat a' magok' helyére vinni?

F. Igen is, mind éjjel, mind nappal.

37. K. Kinek kell neki ezen rendkívül való parancsolatokat adni, ha a' Tisztek távul volnának.

F. Minden időben kell minden szárnynál egy Tisztnek jelen lenni, ennek kell a' más Tisztek' távúllétében a' parancsolatokat adni, ha valami rendkívül való dolgot kellene jelenteni.

38. K. Ki teszi meg a' Strázsamesternek a' szokott reggeli jelentést?

F. Mind a' napos, mind pedig a' többi káplárok.

39. K. Kihez kell neki azt a' tudósítást vinni, és ki kíséri akkor ötet?

F. A' maga' Alhadnagyához, és a' napos káplár kísérvén ötet.

40. K. A' többi jelentéseket ki által adja ő a' Tiszteknek, és még a' Kapitánynak is tudtára?

F. A' napos Káplár által.

41. K. Ha valami nevezetes történne, a' mi halasztást nem szenvedhet, ki tartozik azt a' Kapitánynak bejelenteni?

F. Maga a' Strázsamester, a' ki azt azután megjelenti a' Tiszteknek is.

42. K. Hát ha valami nevezetes történne, a' melly halasztható, miként kell akkor azt bejelenteni?

F. Az olly történet fellyebb fellyebb jelentetik be egész a' Kapitányig.

43. K. Ki teszi meg a' Regement-Segédnek a' reggeli tudósítást?

F. A' napi Káplár.

44. K. Hát a' Strázsamester tartozik-e neki jelentést tenni?

F. Igen is, valamikor valami nevezetes történik.

45. K. Köteles-e a' Strázsamester a' tudósítás' rendes napjainn a' Káplárok' jelentéseit öszveszedni, és azokból az egész tudósítást kicsinálni?

F. Igen is.

46. K. Kinek adja ő ezt által?

F. A' legifibb Alhadnagynak, a' ki által ez fellyebb fellyebb egész a' Század' Commendánsához megyen.

47. K. Hát az Örizetnél hová megy a' Strázsamester a' parancsolatért?

F. A' Regiment' Kormányozója' szál-lására, a' meghatározott üdőben, a' napi káplár által kísértetvén.

48. K. Ki commandírozza a' Strázsamestert a' szolgálatba?

F. A' Regiment' Segédje.

49. K. Miképen szolgálnak a' Strázsamesterek a' Regimentben?

F. Tulajdon Százados Kapitánnyaik' rangja szerént.

50. K. Hát a' Regimentenn kívül hogy szolgálnak?

F. A' Regiment' rangja szerént.

51. K. Ki commandírozza a' Vitézeket a' szolgálatba?

F. A' Strázsamester.

52. K. Minek kell tehát ő nála mindig kéfzen lenni?

F. A' Század' szárnyairúl készített Commandó', kiállítás', káplárság', összeállítás', és a' bajtárság' lajstromának.

53. K. Ha valakire két szolgálat egyszerre esne, mellyik az elébbvaló?

F. Az ellenség előtt való a' fontosabb, a' másfélét azután ki lehet pótolni.

54. K. Az olly szolgálat, mellyet valaki egészen ki nem töltött, tulajdoníthatik-e neki?

F. Nem.

55. K. Micsoda esetek vetetnek ki itt?

F. Hogy ha valaki a' szolgálathoz valósággal már hozzá kezdett, vagy az ötöt illető helyre valósággal elment.

56. K. A' kisebb szolgálatok, mellyek rang szerént tetetnek, miképen szoktak rendeltetni?

F. Alól kezdődnek, és úgy mennek felfelé.

57. K. Hát a' nehezebb, és 24 óránál tovább tartó szolgálatok?

F. Ezek felülről mennek alá felé rang szerént.

58. K. Micsoda renddel commandíroz-
tatnak a' Káplárok a' Századnál a' szol-
gálatba?

F. Rangjok szerént.

59. K. Hát a' köz Vitézek?

F. Azon rend szerént, a' mint a' Com-
mandó-Lajstromban állanak.

60. K. Köteles-e a' Strázsamester arra,
hogy minden parancsolatokat, és rend-
szabásokat, mellyek a' Századhoz jön-
nek, a' napot, és a' helyet is mellé
tévén, a' Szolgálatnak mindennapi ki-
osztásával együtt, a' Jegyző-Könyv-
be beírjon?

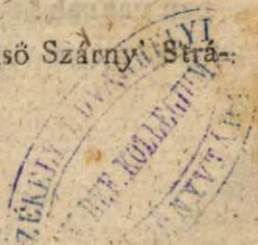
F. Igen is.

61. K. Kinek a' kötelessége, hogy min-
den szolgálati beadásokat elkészí-
tsen, feljegyezzen, és napló könyvet
tartson?

F. A' Strázsamesternek.

62. K. Mikor a' Századnál Író nincs,
kinek kell az ő képét viselni, vagy
helyét betölteni, és a' számadást
vinni?

F. A' Századbéli első Szárm. Strá-
zsamesterének.

63. K. Mirül kell minden Strázsamesternek az ötöt illető Szárnyban gondoskodni?

F. Hogy a' Szárnynál történtt mindennapi dolgokat napló könyvébe beírja.

64. K. Hogy adatik ki a' táborban a' Századnak a' kenyér?

F. A' Strázsamester által a' hátúlsó Sátorok' lineájánn.

65. K. Hát az Őrizetben?

F. A' Strázsamester által valami alkalmas helyenn, vagy a' Százados Kapitány' Szállása előtt.

66. K. Mit kell a' Strázsamesternek a' kenyér', és abrak kiofztása előtt csinálni?

F. Előre jelentést kell az Alhadnagynak tenni az eledelnek jósága, és száma felül.

67. K. Mit kell a' Strázsamesternek csinálni azoknak kenyereikkel, szénájokkal és abrakokkal, a' kik a' szolgálatban vannak?

F. Szorgalmasan magánál meg kell tartani, vagy pedig elegendő vigyázással azon bajtárságnak, mellyhez az a' Vitéz tartozik, kiadni, hogy visszajövételekor kezébe adhassák.

68. K. Mit kell tenni a' Strázsamesternek, midőn valahová megy, vagy visszajön, vagy pedig kérni, vagy panaszkodni akar?

F. Mindenkor az Alhadnagynál kell magát jelenteni, és az elmenetelkor, vagy visszajövetelkor a' Regiment-Segédnél.

69. K. Megengedheti-e ő a' táborban, az őrizetenn, vagy a' kuártélyokban valakinek az elmenetelt?

F. Nem, az Alhadnagy' híre nélkül.

70. K. Mit kell a' Strázsamesternek tenni, midőn az olvasáskor valami légény hibázik?

F. Azt a' Káplár, és eggynehány Szabadosok által fel kell kerestetni.

71. K. Ha pedig hamarjában meg nem találta, mit kell csinálni?

F. Haladék nélkül be kell jelenteni.

72. K. Hogy kell magát a' Strázsamesternek a' fellyebbvalóval való találkozásakor a' Zászló-Strása előtt, a' kihallgatásban, hadi és álló Törvényben viselni?

F. Mint a' köz Vitéznek.

73. K. Midőn vagy Örző seregtől, vagy Táborbúl, vagy Kuártélybúl, elmasíroznak, mire kell a' Strázsamesternek fő gondjának lenni?

F. Hogy minden, valami az illy esetekre elejekbe adatott, vagy a' környülálláshoz képest parancsoltatott, szorosan tellyesíttessen.

74. K. Mire kell a' Marsch közben vigyázni?

F. Előre ki kell nevezni mindenféle oldaltvaló Őrjárásra rendelt vitézeket, eggy szóval mindenre figyelmesnek kell lenni.

75. K. Mire kell neki a' kiállítás' és nevezetesen a' lárma' alkalmatosságával minden erejét fordítani?

F. Hogy a' Legényeket a' lehető gyorsasággal, minden lárma, és zaj

nélkül, mellyel a' rendetlenség még jobban nevededne, öszvegyűjthesse.

76. K. Mi által juthat ezen czélhoz?

F. Rész szerént önnön ügyekezete, főképen pedig az Altiszteknek kötelességek' tellyesítésére való hathatós szorítása által.

77. K. Ha pedig az ellenséges lárma éjjel történne, melly által a' veszedelem sürgetőbb lenne, mit kell csinálni?

F. Altisztjeinek segedelme által a' lehetőségig azonn kell iparkodni, hogy a' nagyobbban, vagy kevesebbé szorító veszedelemhez képest a' Vitézek tűzi fegyvereket, és patrontásokat felvegyék, a' zabolát, és nyerget a' lovakra tegyék, serényen öszve gyűljenek, és ha ez nem lehetne, nyereg nélkül is lóra üljenek, és haladék nélkül kiálljanak.

78. K. Miért?

F. Mert ilyen móddal a' fő czélt el lehet érni, és az üdö megnyerődik arra, hogy azután a' többi is részenként tellyesítődjön.

79. K. Hol találhatnak meg a' Strázsá-
mesternek több foglalatossági?

F. Rész szerént az alattavalói' rend-
tartásban, rész szerént pedig a' Szol-
gálat' rendtartásiról való különös ok-
tatásban. —

RÖVID RENDSZABÁS

A

KÖNNYŰ LOVASSÁG'

AL TISZTJEINEK ÉS KÖZ VITÉZINEK

SZÁMÁRA.

A' PUSKÁZÁS RÚL,

MÉZEI ŐRÁLLÁS RÚL, ŐRJÁRÁS RÚL, ÉS AZ

ELŐ 'S HÁTÖRZŐ SEREGNEK

KÖTELESSÉGÉRŐL:

ROVID KENDZAHAS

KÖNNYŐ LOVASSÁG

AL TITELTÉK IS KÖZ TITELTÉK

SELMÉNY

A PUSZKAZÁRT

MISÉL DOKUMENT, ÖNÖK, ÉS

ELŐ É HATÁROZAT

HÖTÉNYŐK

RENDSZABÁS

Az ellenség előtt való Puskázásról.

1. K. Mi szükséges legfőképen a' puskázásra?

F. A' tüzelő fegyvernek 's kardnak jó állapotban való tartása.

2. K. Mire kell leginkább magát szoktatni a' puskázásra alkalmas vitéznek?

F. Hogy a' kardját a' markolatján függő szíjonn kezére akasztván, frissen tudja tüzi fegyverét használni, 's azt azonnal meg is tölteni.

3. K. Miért kell a' puskázónak a' kardját még akkor is kezénn függesztve hagyni, mikor tüzi fegyvere forog kezében?

F. Mert a' lovas vitéznek kezében a' valóságos megtámadó (vagy bajvívó) fegyver a' kard, és ezt neki az ellenség előtt szüntelen készen kell tar-

tani, hogy, ha a' szerencse kedvez, tüstént az ellenségre hajthasson, vagy ha öreá csaptak, 's a' lövést ő elhibázta, azonnal magát oltalmazhassa.

4. K. A' puskázó vitéz pistolyával hány lépésnyire löhet jó és fundamentomos reményég alatt ellenségére?

F. Legfellyebb is 50 lépésnyire.

5. K. Mire kell a' puskázónak különösen vigyázni?

F. Hogy soha magát el ne hidje, és legalább egyik pistolyát önnön védelmére tartalékban mindig töltve tartsa.

6. K. Hogy kell a' puskázónak ellenségére célozni, hogy bizonyosabban találhassa?

F. Fél emberre kell célozni.

7. K. Kikre kell leg inkább a' puskázónak löni?

F. A' hol kettőt vagy hármat az ellenség közül együtt állni lát a' vitéz, 's nevezetesen hogy ha az ellenség pus-kási közt magát Tiszt mutatja, arra célozzon.

8. K. Hogy oltalmazhatják a' Puskások egymást izemélyesen?

F. Hogy ha hárman, négyen, kik a' izakafzokban is már egyyüvé olztatnak, a' puskázásban úgy egyyütt tartanak, mintha ugyan olzveesküdtek volna, és mind magok' oltalmazásában, mind az ellenség ellen való próbákban igazán egyy kézre dolgoznak.

9. K. Szükséges-e, hogy a' három vagy négy vitézek úgy, ammint rendben sorban egyyütt állni izoktak, itt is izorosan álljanak?

F. Éppen nem; itt ezek 3, 4 's több lépésekkel állhatnak izellyel egyy-mástúl, csak hogy mindegyik egy-mást izemmel tartsa, hogy akár a' védelemre, akár a' megtámadásra tüstént egyyütt lehessenek.

10. K. Hogyha az ellenség puskái közül valamellyik vitézségét akarván mutatni, a' többi közül meffzére előre kiválik, hogy kell erre rajta hajtani?

F. Az említett 3 vagy négy vitézek egyy izívvel lélekkel magokat ellizán-

ván, rajta hajtanak, 's vagy elfogják, vagy levágják.

11. K. Hát ha ezen 3 vagy 4 öszveállott puskásokból valamellyikkel a' ló elesik, ha sebbe esvén, vagy akár-melly ügyetlenségéből is lovárúl lefordúl, mit kell akkor bajtársinak vele cselekedni?

F. Mind addig kell ötet oltalmazni, még vagy felül, vagy bátorságos helyre vitetik.

12. K. Az illy három vagy négy öszveállott vitézek elhagyhatják-e messze a többi puskásokat?

F. Csak közel kell a' többihez járni.

13. K. Mire kell hát nekik szüntelen vigyázni?

F. A' töllök jobbra, balra eső csoportoskákra.

14. K. Miért?

F. Hogy akár egymást védelmezni, akár megtámadni kelljen, velek együtt vitézkedhessenek, 's nyomuljanak előre is, hátra is.

15. K. A' puskázás közben kell-e a' parancsoló Tifztre is figyelmezní?

F. Igen is, a' mit ez parancsol és szükségesnek lát, azt azonnal végbe kell vinni.

16. K. Mennyire mehetnek előre a' Puskázók azon seregtől, melly az ő védelmekre van rendelve?

F. Nem messzebb 200 lépésnél.

17. K. Ha csak lovasok ellen kell puskázni, mint kell illyenkor magokat viselni a' puskázóknak?

F. Mentül jobban lehet, kímélleni kell lovaikat, és nem kell mintegy karikában nyargalódzván, őket kifárasztani.

18. K. Miért kell a' lovasok ellen való puskázásban jobban kímélleni a' lovakot?

F. Mert soha sem tudja az ember, mikor támadja meg az ellenség, mellyre a' lovaknak egész ereje kívántatik, és gyakran a' megtámadás több ízben is eshet.

19. K. De ha csupán csak gyalogság ellen esik a' puskázás, hogy kell akkor az embernek magát viselni?

F. Ekkor a' vitézeknek szüntelen mozgásban kell lenni, és a' reglamentumban megírt karikában való forgásokat kell tenni.

20. K. Miért kell a' gyalogság ellen szüntelen karikában nyargalódnai?

F. Mert másként az ellenség' gyalogsága üdöt és alkalmatosságot nyerne magának, tüzelését eggy illy helybenálló célra bizonyosabban igazítani; de ha lovassággal van a' dolog, ettől felni nem lehet.

21. K. Mit kell a' puskázóknak csinálni, ha viaskodva kell előre nyomulni, és erdőhöz, cseréhez, vagy faluhoz érnek?

F. Nem kell az illy helyekre eggyenkint bemenni, hanem meg kell állapodni és a' magok' Tisztjeinek parancsolatját be kell várni.

22. K. Miért?

F. Mert ha az illy elbújni való helyeken ellenség talál lappangani, az, valamint az ő puskázói is, a' magányosan lévő vitézeket a' többtől elfzákafzthatják, 's elfoghatják.

23. K. Hogy foghatnak el a' puskázók magányos vagy külön szakasztott ellenséget azon esetre, midőn megparancsoltatik, hogy hadi foglyot kell beküldeni?

F. Egy lovas vitéz előre megyen, mintha vitézségét próbálni akarná. Midőn erre reá rohannak az ellenség' puskázói, hogy őtet elfogják, akkor az övele már előre eggyet értett bajtársi oda ugratnak; mellybül azonnal Viaskodás szokott esni, mellyben többnyire eggy két puskázóját az ellenségnek mindég el lehet fogni.

24. K. Hol és mikor veszik hasznát a' puskázóknak az ellenség' előtt?

F. Az elő és hátörző Seregnél, és a' mezei örállásoknál az ellenség' örállásinak hátranyomására 's nevezetesen az ellenség' puskázóinak tartóztatására, hogy azok seregeink' Dandárjához ne közelíthessenek.

25. K. Ezen puskázásra személyesen rendeltetnek-e ki a' vitézek, vagy egész oształékok parancsoltatnak ki?

- F. Igen is egész oształékok rendeltetnek erre ki, kik is az előremenés-kor Commendánsoknak parancsolatjára sort nyitnak, 's e' szerint magokban lántz formára kinyílván, fődözik a' Sereg dandárját, vagy a' főbb Sereget.
26. K. Ha mikor az Elő-Seregből egy oształék puskázni előre megyen, mire kell ekkor minden vitéznek a' puskázás, és előrenyomulás között leginkább vigyázni?

F. Hogy mindjárt előre lovát sok köröskörül való nyargalódzással ki ne fárasztza, hanem mindég maradjon annyi ereje a' lónak, hogy a' vitéz a' szükség' üdejénn az ellenségre hajtasson, 's a' verekedésből ötet a' lova ki is vihesse.

27. K. Hogy kell magát egy a' puskázók között előre menni rendelt vitéznek viselni, midőn még ellenségre nem bukkantak.

F. Ha valamelly dombhoz ér, arra sebesen fel kell vágatni, 's jól körül nézni, ha láttya-e valami jelét az el-

lenségnek? Ha pedig valami szoros helyre, mély útra ér, azon nyargaljon hirtelen által, és túl rajta megállapodván, nézzen jól körül.

28. K. Hogy kell a' puskázóknak magokat viselni személyesen, midőn valamely falunn keresztül mennek?

F. Minden útszát, templomkerítést, Kastélyokat, és erősebb házakot jól vizsgáljanak meg, ha nincs-e benne ellenség elrejtve?

29. K. Hogyha magát a' jó prédára alkalmatosság előadná, szabad-e ilyenkor csak legkevesebb tüdőt is avval elveszteni?

F. A' legkeményebb büntetésnek terhe alatt meg van az tiltva, mivel e' szerint a' katonát az ellenség könnyen elfoghatná, és a' seregnek az ellenség káros lest vethetne.

30. K. Ha az illy puskázók véletlenül ellenségés lesbenállókra, vagy egész csoportra bukkannának, hogy viseljék magokat?

F. Mindjárt tüzet kell adni reájok, és a' szüntelen tartó puskázással a' ma-

gunk' serege' figyelmettségét fel kell ébresztetni, hogy ez magát jó védelmező karba tegye.

31. K. Hát ha az ellenséges Sereg számos lenne és a' puskázókra keményen rajta hajtana 's visszanyomná őket, hogy kell magokat ilyenkor viselni?

F. Ezen esethen nem kell magokat egyenesen a' védelemre álló sereg felé vonni, hanem jobb vagy bal oldalra.

32. K. Hát eggy Elő-Seregnek legvégű puskázói, hogy mennek kereftől eggy erdőn, vagy bokros helyenn?

F. Eggyenként minden lehető vigyázással, a' nélkül hogy védelmezőiktől messzére távoznának.

33. K. Szükséges-e a' puskázóknak a' munitioval gazdálkodni, vagy kell-e haszontalanul lövöldözni?

F. Nem kell, mert az önnön védelmére kívántatik, és sokszor mód sincs az ellőtt munitio helyett másnak hozására.

34. K. Mikor van annak igaz helye, hogy a' puskázók valósággal tüzeljenek?

F. Ha már az ellenségre reá talál-
tak, és ha nem szükséges a' magok'
felekezetének az ellenség' jelenlétét hí-
rül adni, ezen esetben a' puskázók csak
akkor tüzelnek, midőn hinni lehet,
hogy az ellenséget pistolyokkal megta-
lálhatják.

35. K. Mire kell még nevezetesen a' pus-
kázóknak az alatt, még az ellenség-
gel viaskodnak, fő gondjoknak lenni?

F. A' hívóra (appel), mellynek hallá-
sára minden vitéznek azonnal a' ma-
ga' szakasszába, a' maga' sorába s
rendébe kell állani.

36. K. Hát ha azon Ösztalék, melly az
Elösereget formálván, puskázni elszél-
led, és vele trombitás nincs, hogy
kell ekkor a' vitézeket öszve híni?

F. A' Commendáns' hívására és sza-
vára állnak öszve, és éppen azért
kell vigyázni a' Commendánsra.

37. K. Hogy kell azon puskázóknak ma-
gokat viselni, kik a' Hátörzösereg-
hez rendeltettek?

F. Nem kell nekik nagyon elszél-
ledni, hogy, ha szükséges, egymást

jobban oltalmazhassák és magokat öfzvekapcsolt megtámadásra is hirtelen formálhassák.

38. K. Mire kell az ellenség előtt legnagyobb figyelmetességet fordítani?

F. Az ellenség' mozdulásira, az az, vallyon nem akar-e az ellenség oldalról vagy éppen hátúlról megkerülni?

39. K. Ha ezt észre veszik, mi akkor a' puskázók' kötelessége?

F. Ezt azonnal a' fő Seregnek tudtára adni.

40. K. Midőn egy sereg a' maga' hátravonulásában egy falunn, hídonn vagy erdőnn keresztül megy, mit kell ilyenkor a' puskázóknak, és a' hátörző seregnek cselekedni?

F. Mind addig ügyekezni kell az ellenség' erejét kiállani, még a' sereg a' szoros helyekenn keresztül nem ment, 's hátorságos helyre nem jutott.

41. K. Midőn a' puskázók friss nép által a' puskázásban felváltatnak, mit kell nekik akkor cselekedni?

F. Helyben maradnak mindaddig, még a' felváltó sereg a' puskázásra el-

terült, és az ellenséggel már öszve kapott, akkor végre a' felváltottak öszvevonódnak, 's magok' ösztalékjokot formalják.

RÖVID RENDSZABÁS

*Az ellenség előtt álló Al-Tiszteknek
számára.*

1. K. Mi a' fő kötelessége egy oly Altisztnek, ki nemesi tűzzel fő tisztségre vágy és arra magát minden módon méltónak tenni kívánja?

F. Az, hogy egy részről ugyan a' köz vitézeknek önnön példájával előmenjen, és velek mérséklett okossággal bánjon, de más részről mind azt, a' mi a' szolgálathoz tartozik, tőlök keményen, nyersen és pontosan megkívánja.

2. K. Mitül kell magát leginkább tartóztatni egy Altisztnek?

F. A' rézogségtül.

3. K. Micsoda rossz következtetései vannak ennek az Altisztre nézve?

F. Elhallgatván a' sok vétkeket, melyek abból származnak, és a' vitézt megbecstelenítik, a' részegség az Altisztet az ellenség előtt való szolgálatra haszonvehetetlenné teszi, bátor a' természetűl erre legjobb tehetséggel bírjon is.

4. K. Micsoda szomorú következése van még a' részegségnek az Altisztre nézve?

F. Az alattavalói előtt elveszti azon szükséges tekintetet, mellynek nem léte a' legterhesebb szempillantásokban a' szolgálatra és köz jóra nézve a' legkárosabb következéseket húzhatja maga után.

5. K. Midőn az ellenség elejébe Commandóval egy Altiszt kiküldődik, mit kell nekik elsőben cselekedni?

F. A' pistolyokat minden Vitéznél emberről emberre meg kell vizsgálni, ha jól meg vannak-e töltve, jó állapotban vagynak-e, és mennyi munitziójuk van a' vitézeknek?

6. K. Hogy kell egy állást átalvenni az Altisztnek?

F. Mindeneket maga' rendénn kell általvénni; szükséges, hogy minde-
nekről magát az Altízt jól útasíttassa;
hol és mennyire álljon az ellenség,
merre kell neki magát visszavonni,
honnét és micsoda segedelmet várhat?
merre 's mennyire járjanak az Örjá-
rók? és kihez kell a' tudósítást kül-
deni?

7. K. Szükséges-e az Altíztnek a'kör-
nyékkel mindjárt megösmarkedni?

F. A' melly Helységeket közelebb
vagy messzebb az Altízt beláthat,
azoknak neveit meg kell tanulni; ös-
merni kell az azokfelé vivő gyalog és
szekérútakat, ki kell tanulni, mennyi-
re legyenek azok az állástúl? men-
nyire egymástúl? és vallyonlelfoglal-
va vagynak-e azok, és ki által?

8. K. De hogy tanulhatja ki mind ezeket?

F. Erre neki eggy olly jó embert
kell választani, a' ki a' környéket jól
ösmérje.

9. K. Hát ha az ellenség' Országában van
az Altízt, hogy bánjon ott az ilyen
emberrel?

F. Az illy embert mindaddig tartsa magánál az Altiszt, még azon állásonn áll, és ügyekezzen az illy embert igéretekkel, és ha lehet, csekély kedveskedésekkel jó kedvében tartani.

§. 2.

A' mezei Örállásokról.

10. K. Ha az Altiszt mezei Örállásra commandíroztatik, és az állások' elintézése öreá bíztatik, hogy kell az Altisztnek vitézit kiállítani?

F. Hogy ötet az ellenség ne láthassa, és hogy a' végstrázsák a' csoportnak vagy örállásának szeme előtt legyenek.

11. K. Szükséges-e hogy azon vidéket maga jól megnézze, a' mellyenn a' végstrázsákat felállítani akarja?

F. Igen' is, mert önnön szemével kell magát bizonyossá tenni a' felül, hogy a' hely arra alkalmas.

12. K. Minémű helyekre kell a' végstrázsákat kiállítani?

F. A.

F. A' honnan olly messze láthasson körös körül, ammint csak lehet.

13. K. Ha a' végstrázsa valakit maga felé jönni lát, mit cselekedjen?

F. Nem kell addig várni, még az olly közel jöjjön, hogy megszóllíthatná: *ki vagy*, hanem, kivált midőn a' végstrázsa kettős, eggyik felvontt pistollyal az ösmeretlen felé lovagol, megállítja, 's ügyekeszik kitanúlni, ki légyen.

14. K. Ha az ellenség lenne, mit kell neki cselekedni?

F. A' végstrázsa kilövi azonnal pistolyát, és a' szüntelen tartó puskázással az állásoknak hírül adja az ellenség' közelítését.

15. K. Hogy kell a' végső strázskákat kiállítani, ha a' vidék hegyekkel, völgyekkel, erdőkkel és folyó vizekkel meg van rakva, 's mint eggy ezek által keresztül van vagdalva?

F. Nem kell a' seregtől messze kiállítani őket, hogy eggy könnyen el ne lehesen a' seregtől szakasztani.

16. K. Lehet-e a' végörököt eggy víz-
nek vagy nagy pataknak túlsó partjá-
ra állítani?

F. Nem.

17. K. Hogy kell éjszakára a' végstrá-
zsákat kiállítani?

F. Nem kell ugyanazon helyekre a'
hol nappal voltak, de még is úgy kell
ököt állítani, hogy semmi se mehes-
sen által köztök, a' mit éjzre ne ve-
gyenek.

18. K. Szükséges-e éjszakára mind a'
Végstrázsákat, mind az ezeket oltal-
mazó csoportot visszavonni?

F. Igen is, mert e' szerént nem olly
könnyen támadhatja meg orozva az
ellenség.

19. K. Mi által ügyekezhet a' mezei őrá-
lás magát olly bátorságba tenni, hogy
éjszaka az ellenség lopva reá ne üt-
hessen?

F. A' szorgalmas Őrjárás által.

20. K. Tartozik-e az Altfiszt maga' végső
strázsáit gyakran meglátogatni?

F. Bizonyosan, mind nappal, mind kívált éjjel, hogy tudhassa, hogy mindnyájan ébren vannak 's jól vigyáznak - e?

21. K. Szükséges-e, hogy a' Mezei Őr éjszakánként készen álljon?

F. Vagy mindnyájoknak, vagy legalább felének lóhátonn kell ülni, a' többinek pedig a' kantárlzáronn kell lovaikat tartani, mivel az illy állásokat az ellenség többnyire éjszaka ügyekszik véletlenül megtámadni.

22. K. Midőn nappal a' lovak étettetnek, 's itattatnak, hogy kell ennek végbe menni?

F. Csak felének egyszerre, a' melly idő alatt a' másik rész zabolában tartja lovát.

23. K. Ha éjszaka eggy kiküldött Commandó visszajön, szükséges-e, hogy ezt megállítsa a' végső strázsa, és az Altíft kikérdezze?

F. Igen is, még pedig úgy, a' mint ez a' köz vitézek, és szabadosok ok-

tatására a' Szolgálat-Regulamentumban megmondattott.

24. K. Nem eshetne-e az meg, hogy az ellenség a' mi regementjeink' szokott ruháját (mündérját) magának megszerezé, és a' magunk' Commandója' színe alatt a' mezei Örünkre lopva reá ütne?

F. Igen is.

25. K. Hogy lehet ezt eltávoztatni?

F. Az illy csoporttal nem kell kiabálásokba bocsátkozni, hanem hogy ha harmadszor megszóllittatik: *Meg állj!* 's még sem fogad szót, és hogy ha észre veszi az ember, hogy szóbeszéd közt mindég előbb menni 's közelíteni ügyekeznek, azonnal tüzet kell reájok adni.

26. K. Ha az ellenség egy mezei Ör-állást megtámad, és ez magát visszavonni kényteleníttetik, hogy kell hátrálni?

F. A' mellett, hogy erről egy biztos és a' legjobb lovú vitéz által a' tudósítást mindjárt megkell tenni; szüntelen tartó, és sok lövöldözés alatt kell

hátrálni, hogy e' szerint az egész Seregnek a' dolog tudtára adódjon.

27. K. Midőn rosz üdőben a' mezei Őrállásonn tüzet kell rakni, mire kell ebben vigyázni?

F. Olly elrejtve kell a' tüzet rakni, hogy azt az ellenség ne láthassa; mint p. o. bokrok közt, kőfal mellett; a' sík mezőnn pedig gödröt kell ásni a' tűznek.

28. K. Hogy kell magokat viselni a' Végstrázsáknak éjszaka?

F. Vigyázva, ébren és csendességben kell lenni, minthogy éjszaka inkább lehet hallani, mint látni, tehát szüntelen egyik végstrázsa a' másikig jöjjön 's mennyen, azonban gyakran meg is állyon, és a' lódobogásra, vagy szekérsörgésre hallgatódzon.

29. K. Szükséges-e, hogy a' végstrázsa a' legnagyobb esőben, égi háborúban és szélvészekben is a' fellyebb megmondott vigyázással legyenek?

F. Még a' rosz üdőben kell legjobban vigyázni, mivel az ellenség az

erőzve való megtámadásra többnyire a' rút üdőt szokta használni.

30. K. Mit kell nappal a' végstrázsának csinálni, ha az ellenséget mozdítani látják?

F. Eggy közülök azonnal a' hátúl álló tanyához lovagol, 's tudósítja azt arról, a' mit láttak.

31. K. Mit csináljon az Altiszt, hogyha valamellyik viteznek a' pistolya a' végörönn történetbül elsül?

F. Azonnal tudtára adja ezt azon Tilztnek, kinek seregehez ő akkor tartozik, 's eggyfzersmind jelenti a' mellette lévő állásokra is a' történetet.

32. K. Mit kell a' végstrázsának csinálni, ha az ellenség' trombitássa az ötet késérőkkel feléje jön?

F. A' trombitást nem kell a' Végstrázsáig erefszteni, és úgy kell ötet állítani, hogy arczal az ellenség felé legyen, a' honnan jött; az ötet késérők mindjárt visszaküldetnek, eggyfzersmind pedig a' trombitás' ott létére az Altiszt azonnal tudósíttatik.

33. K. Mit kell akkor az Altisztnak cselekedni?

F. Az Altiszt az ellenség' trombitásához megyen, és a' végstrázsák' állásánál killyebb megkérdezi jövetelének okát, beküldi ez iránt a' tudósítást, 's elvárja a' parancsolatot, melly szerint vagy be kell az ellenség' küldöttjét a' táborba vezetni, avagy tőle a' hozott írásokat által kell venni.

34. K. Ha be kell ötöt a' táborba vezetni, hogy kell annak megessni?

F. Be kell szemeit kötni.

35. K. Hát ha eggyedül jönne csak a' trombitás, erefzthetik-e a' végstrázsák ötöt egészen magokig?

F. Nem.

36. K. Mit kell cselekedni, ha az ellenségtől szökött katonák a' végstrázsákhoz jönnek?

F. Fegyvereiket azonnal el kell szedni, és őrizet alatt kell késértetni a' mezei őrállást commandírozó Tiszthez.

37. K. Van-e ok arra, hogy az éjszaka jövő szökevényeket különös előre nézéssel fogadjuk el?

F. Igen is, mert gyakran a' véletlenül leendő megtámadásunkkal öfzve kötött fortélyból eshet ez meg.

38. K. Mikor kell az őrzáróknak a' mezei őrállásokból, avvagy tanyákból kiindulni?

F. Mindennap másmás órában, mennyire? hogy? 's merre szaguldjanak? ezekben a' kiadott parancsolatokhoz kell magokat szorosán tartani.

39. K. Éjszakánként melly tájban lehet leginkább tartani az ellenség' megtámadásától?

F. Mikor besötétedik és hajnal előtt.

40. K. Mikor szokta az ellenség nagy séreggel, nagyobb erővel az ellenkező felet megtámadni?

F. Hajnal tájban, mivel tudja, hogy már ekkor a' setét éjnek védelme alatt nem vonhatja magát vissza, hanem nappal kell annak megესni, a' midőn már rosszúl járhatna, ha elegendő néppel visszavonulását nem védelmezhetné.

41. K. Meg kell-e vizgálni a' mély gödröket, folyóvizeket, mellyek a' Végstrázsák előtt találtatnak?

F. Igen is, még pedig nyomosan ki kell nézni, ha vallyon? és hol jöhet azokonn által az ellenség? melly helyekre a' végstrázsáknak különösen kell vigyázni.

42. K. Mit kell éjjel az illy helyekenn cselekedni?

F. A' vizek' partjának 's mély gödrök' széleinek mentében szorgalmasan szaguldani kell, és ha rajta hidak vagyunk, egynehány pallóját fel kell szedni, mellyeket, ha szükség, mindég helyre lehet rakni.

A' nappali Őrjárásról.

43. K. Ha egy Altiszt szaguldani 12 vitézzel kimegy, hogy kell azokat elosztani?

F. Kettőt elől, kettőt kettőt eggyik-eggyik oldalra rendel, 's köztök hatod magával maga megyen.

44. K. Hogy kell menni az elő, és oldalt járóknak ?

F. Nem együtt, hanem egyik a' másiktól eggynehány száz lépésre, és soha egymás után ne járjanak, hanem egyik a' másikra nézve mindig oldalt essen, mivel így sokkal jobban széllyel nézhetnek.

45. K. Mit kell a' szélső őrfjáróknak csinálni, hogy ha ellenségre bukkannak ?

F. Tüzet adnak az ellenségre 's hátra húzzák magokat az 'Örfjárók' Dandárjához, az az, az Altiszthez.

46. K. Mit kell ekkor az Altisztnak cselekedni ?

F. Vagy előre puskázókat küld, vagy magát az ellenség' erejéhez képest tartja, hogy jó előre magát hátra vonhassa.

47. K. Minémű előre való nézéssel kell az illy 'Örfjáróknak menni ?

F. Az elől és oldaltjárók által minden csere bokros helyeket, völgyeket, falukot, és a' lábánn lévő éleket, a' mellyekenn csak kerestül kell menni,

jól meg kell vizgáltatni, hogy az ellenség az Őrjáróknak lest ne vethessen; és éppen azért kell, a' mennyire csak az üdö engedi, ezen Őrjárók' Dandárjának (a' Commandónak) lassan menni, hogy a' fellyebb említetteknek mind ezekre üdejek legyen.

48. K. Hogy kell magát viselni egy Commandóval kiküldött Altisztnek, midőn ő az ellenséget feltalálta?

F. Ügyekezzen azonn, hogy a' végstrázsák között valahogy belopódhasson; ha ezt véghez vihette, és meglátta azt, a' mit tudni akart, akkor azonnal vissza fordul, a' nélkül, hogy viaskodásba eressze magát, vagy prédát kapjon.

49. K. Hát ha ötet megtámadják?

F. Arra kell vigyázni, hogy a' többtől el ne szakasszák.

50. K. Kell-e neki azonn ügyekezni, hogy az egész kiküldött csoporttal az ellenség' végstrázsái között belopódhasson?

F. Nem kell; csak egyedül kell neki belopódni, mivel az egész Commandót könnyen észre vehetnék.

51. K. Hogy kell az illy Örjáróknak a' hídonn, vagy a' vízenn való átjárásonn magokat visszahúzni?

F. A' legnagyobb sebességgel, de ha kereztül mentek, azonnal öszveállnak, és a' kergető ellenséget nyomosan megtámadják, vagy a' környűláláshoz képpeszt tüzeléssel tartóztatják.

52. K. Hát ha az Örjárókat az ellenség körülveszi, hogy kell magokat tartani?

F. Akkor a' vitézeket öszve kell húzni, és kereztül kell magokat vágni, mivel egy bátor szívű vitéz becsületvesztése nélkül pardont nem kérhet, magát máskép el nem fogathatja, hanem ha sebbe esett, vagy lova alólla ellövetett.

53. K. Az ellenség' elejébe kiküldött Commandó leszállhat-e a' lórúl egy faluban, vagy a' falu előtt, vagy erdőben?

F. Soha sem, hanem ha önnön bátorságáért előre Örállókat kirendelt.

54. K. Hogy viseli magát egy ilyen Commandó a' szembe jövő parasztok vagy útasok iránt?

F. Minden parasztokat, útasokat, akárkik legyenek is azok, szorosán ki kell kérdezni: honnan jönnek? hova akarnak menni? tudnak-e valamit az ellenségről vagy sem? és mihelyest ezek gyanúsoknak tetszenek, azonnal letartóztatnak és hátra küldetnek.

55. K. Mire kell az Altisztnek vigyázni, midőn ő oldalörjárásra kiküldetik?

F. Ügyekezni kell rajta, hogy mindent, a' mi előtte, háta megett, vagy oldalt esik, láthasson, tudhasson; de a' mellett soha azon sereget, melly őtet kiküldötte, el ne téveffze.

56. K. Hogy kell neki magát viselni, ha erdőbe vagy faluba jut?

F. A' legnagyobb vigyázással, és előre magányos vitézeket kell beküldeni szaguldani.

57. K. Mit kell az Altisztnek csinálni, hogyha azon Commandót, mellynek ő oldaljáró örjárója, az ellenség megtámadta?

F. Szüntelen kell neki mindenfelé járni, 's vigyázni, hogy az ellenség a' Commandót el ne vág hassa, és ha effélét észre venne, azonnal aztattudtára adja. Egyfzersmind ügyekezni kell neki az őri járókkal a' legmagosabb helyekre felmenni, hogy onnat mindent beláthasson.

58. K. Hogy kell a' maga' vitézit szükség' üdejénn öszve húzni?

F. Bizonyos jel által, melly már tudtokra adatott.

59. K. Kell-e neki magának is azon jelre vigyázni, a' mellyre magának is vitézivel a' sereghez kell vonódni?

F. Legfőbbképen.

60. K. Hogy kell egy Altisztnek magát viselni, midőn legnagyobb előre való nézése mellett is az ellenségnek úgy markába esett, hogy már sem keresztül magát csoportjával nem vághatja, sem avval el nem szaladhat?

F. Ekkor Commandóját széllyel osztja, és minekutánna a' Vitézeknek jól megmagyarázta, micsoda útakon

júthatnak ismét az armádiához , kiki ügyekszik cserék , faluk , 's olly bűnivaló helyek felétartani , mellyekenn kerestül az ellenség a' levetés' félelme miatt nem olly hamar kergetheti őket.

Az éjjeli Őrjárásról.

61. K. Hogy kell magokat viselni az Őrjáróknak éjjel?

F. Gyakran meg kell állni , és hallgatódzni , ha nem hallik - e lovak' dobogása , szekerek' zörgése , vagy lönyerítés , vagy pedig kutyaugatás , mellyből itélni lehet , ha vallyon nincs-e marsba valamelly ellenséges sereg? E' mellett egyg vitéznek gyakran le kell szállani , és a' fülét a' földhöz tartván , hallgatódzni.

62. K. Mit kell csinálni , ha a' szaguldók éjszaka egy falukoz érnek , mellyről tudni nem lehet , nincs-e benne ellenség?

F. Ott egy biztos vitézt a' lórúl le kell szállítani, a' ki vigyázva egy házhoz lopódik, és ha az ablakonnál tal katonát a' házban nem lát, gyengén bekopogtat, és a' gazdát kihívja, kitül is azt, a' mit tudni akar, megtudakozza.

63. K. Hát ha ez az ellenség' Országában történne, mit kell akkor cselekedni?

F. Akkor a' lórúl leszállítandó vitéznek, ha lehet, ollyannak kell lenni, a' ki a' nyelvet tudja, 's iparkodjon a' maga' ruháit olly módon rendbe szedni, hogy ötet az ellenség' katonájának gondolhassák, és valóban annak is kell kiadni magát.

64. K. Mit kell az éjjeli Őrjáróknak csinálni, ha valahol tüzet látnak?

F. Egy biztos vitéz gyalog lopódjon oda, 's nézze meg, nincsenek-e ott katonák, és ha vannak, gyalogok-e azok vagy lovasok? sok-e vagy kevés?

65. K. De hogy lehet oda lopódni, 's mire kell abban vigyázni?

F. Egyenesen

F. Egyenesen a' tűznek kell tartatani, és midőn az ember gondolja, hogy már közel van az ellenség' végstrázsáihoz, akkor négy kéz láb mindaddig kell mászni, még az ember a' strázsánn túl uincs.

66. K. Hát vissza, hogy kell jönni?

F. Minekutánna azt, a' mi szükséges, kinézte, ismét hasonló módenn kell visszajönni, mint a' hogy ment, hogy a' reá bízott dologról tudósítást tehessen.

67. K. Mire kell az őrzőnek igazán vigyázni, midőn éjszaka kénytelenítetik útmutató embert magával vinni?

F. Arra, hogy ez a' Commandót hamis útra, sőt talán az ellenség' kezébe ne vezesse.

68. K. Ha ettől az ember fél, mit kell akkor cselekedni?

F. A' lóhoz kell kötni az embert, 's meg kell ijjeszteni, hogy mindjárt agyon lövetik, ha a' Commandót az ellenség' kezébe viszi.

69. K. Hogy kell az illy Commandónak éjszaka menni?

F. Nagy csendességben 's vigyázni kell, hogy a' vitézek a' lovon ne aludjanak, mert úgy könnyen megeshet, hogy megállnak, 's a' Commandótúl eltévednek.

§. 5.

Az Elő-Seregrül.

70. K. Hogy kell az Altifztnek masírozni, ha egy Commandóval ő formálja az elősereget?

F. Éppen úgy, mint az Őrjárásban, úgymint: két embert előre küld, kettőt kettőt egyegy oldalra, kik is éppen arra vigyáznak, a' mi az Őrjárásokról mondatott.

71. K. Hogy kell neki magát viselni éjszaka a' marsban?

F. Ha az Altifzt kerefztútra, hídra, mocsárra, vizekenn való általjárásra, vagy közönséges en szóllván, valamire

ollyanra akad, melly által az ő dandárja (a' fő Commandó) megakadályoztatódhatna, hátra küld a' fő Commandánshoz egy vitézt, a' ki megmutatja az utat, a' mellyenn ő elment.

72. K. Hát a' városokonn vagy falukonn az útszákra nézve kell-e ezen előre való jó intézetet tartani?

F. Igen is.

73. K. Midön az Elő-Sereget vívő vagy vezető Altisztnek parancsolatja van, hogy mindenre, a' mi elejébe akad, rajta hajtson, de e' mellett mind az ő óltalmazásárúl, mind hátravonódásának módjárúl már előre bizonyossá tetetett, mint kell nekie megtámadni az ellenséget?

F. Zárkozva, sebes vágtatva, kivontt karddal a' legnagyobb tüzzel, és midön már csak hat lépésnyire van az ellenségtül, akkor sarkantyú közébe kell venni a' lovat, hogy tellyes erővel szöktessen az ellenségnek, 's aztat öszvedűllyá.

74. K. Mikor kell a' lovakot ismét tartóztatni?

F. Csak akkor, mikor már az ellenség lineáján keresztül ment, a' mikor ismét öszve kell magokat húzni, és vagy ismét utánna kell vágni, vagy a' környülállás úgy hozván magával, hátra vonulni.

75. K. Mire kell nevezetesen vigyázni az Elő-Seregnek?

F. Hogy a' maga' Dandárját el ne veszejtse, hogy az annak rendeszerint utánna menni érkezhessen.

76. K. Hogy kell az Elő-Seregnek a' városokonn, falukonn, erdőkonn 's ebfélékenn keresztül menni?

F. Minekelötte ezen helyekbe az Elő-Sereg bemenne, az Altiszt egyes vagy magányos Örzárók által Smindent megvizgáltat, és mind azt, a' mire ezek találtak, a' Dandárjának jelenti.

§. 6.

Az Hátörző Seregről.

77. K. Mire kell vigyázni az Al-Tisztnek, a' ki a' Hátörző Sereget vezeti?

F. Mind azokra, mellyek az Elő-seregről mondódtak, csak hogy a' kik ott elől mennek, itt hátúl lésznek.

78. K. Mehet-e folytában?

F. Nem. Neki gyakran meg kell állni 's vigyázni, ha nem kergeti-e az ellenség, és ennek minden 50 vagy 100 lépésre meg kell esni.

79. K. Mit kell csinálni akkor, midőn az ellenség a' Hátörző Seregnek szüntelen nyakánn van?

F. Puskázással kell azt tartóztatni, be kell várni, messzére nem kell löni, és az ellenségnek minden lehető úton módon kárt 's bajt kell csinálni.

80. K. Mit kell az Altisztnek csinálni, midőn a' Hátörző Sereggel hídon kell átmenni?

F. Általmenvén a' hídonn, el kell, ha lehet, azt rontani.

81. K. Hogy lehet ezt hamarjában véghez vinni.

F. Ugy, hogy egynehány vitézeket le kell lovaikról szállítani, lovaikat bajtársaikkal tartatni, a' kik a' hídát felszedik, pallóit áthúzzák, vagy a' vízbe hányják, az alatt még a' többiek puskázásokkal az ellenséget tartóztadják a' hídhöz való közelítésről.

82. K. Hát ha a' híd köbül van, 's könnyen megbontani nem lehet, mit kell akkor csinálni?

F. Akkor a' hídra szalma, vessző vagy száraz gally hordódik, 's meggyújtatik, melly tűz által a' lovak elijesztődnek, 's még a' tűz tart, ke-relztül nem mehetnek.

F E L J E G Y Z É S E

Azon Mesterfőknak, mellyek a' Magyar Nemes Felkelő Seregnek Regulamentumaiban idegen nyelvekből Magyarra fordítottak, 's mellyek a' Felsőges Cs. Kir. Fő Herczeg és Országunknak Nádor Ispánnya által ki-rendeltt Katona - Biztosság által helyben hagyattak.

A.

Állás	Stellung.
Állashelye az őrnek.	Posten der Schildwache.
Álló Hadi Törvény-	
szék	Stand = Recht.
Alakozni	Maßtiren.
AgyúTanya	Batterie.
Altalvető	Mantelsack.

B.

Bátyor	Gepäck.
Betörés	Choc.
Befoglaló Sor	Einfassung = Rotté.

C.

Czél	Direction.
Czélpont	Direktionspunkt.
Czéllinea	Direktionslinie.
Csapat	Kolonne.
Csatatűz	Bataille-Feuer.
Comandírozni	Komandiren.
Comendáns	Kommandant.

E.

Eggyesülés	Rassirung.
Egyenest!	Grad aus!
Egyenlő közül vagy	
Eggyarányú	Parallel.
Éjjeli Őrjáró	Rond.
Elő-ember	Vordermann.
Előerány	Allignement der Tête
Elő Sereg	Avantgarde.
Elosztás	Eintheilung.
Eleje a' Csapatnak	Tête der Kolonne.

Erány	Allignement.
Erányozni	Aligniren.
Ezered	Regiment.
Ezered' Kormánnya	Regiments- Kommando.
Ezeredes Tiszt	Staabs-Offizier.
Ezeredes Kapitány	Oberster.
Ezeredes Fő Had-	
nagy	Oberstlieutenant.

F.

Fa-Köpönyeg	Schilderhaus.
Farsróf	Schwanzschraube.
Fennálló Had	Regulaire ^e Armee.
Fegyverfoghatók' szá-	
ma	Streitbarer Stand.
Fegyverbe!	Gewehr heraus!
Flank v. Oldal	Flanke.
Főör	Hauptwache.
Fordúlj!	Rechts um!
Front!	Front!
Frontmárs	Frontmarsch.

G.

Gyűlö	Kast.
Garádjosos Állás.	Stellung in Etappen.

H.

Hadi forgás	Manoeuvre.
Had	Armee.
Híradás	Avertissement.
Hézak	Distanz.
Hátúlja a' Csapatnak	Queue der Kolonne.
Hátravonás	} Retraite.
Hátrálás	
Hívó!	Ruf!
Hátörzössereg	Arrièregarde.
Harcz-Rend	Schlachtordnung.

I.

Igazodás	Richtung.
Igazodj!	Richt Euch!
Jelentés	Rapport.
Individium v. személy.	Individuum.

K.

Kanyarodás	Schwenkung.
Készülő	Vergatterung.
Kettős Lépés	Doublir = Schritt.
Kiállás	Ausrückung.
Kiálló Szám	Ausrückender Stand.
Kiküldött Sereg	Komando.
Koczkás Állás.	Stellung en échequier.

Kiterjedés
Kifejtödés
Kompánia
Közhely
Közlépés
Köszöntés

Deploirung.
Entwicklung.
Kompagnie.
Intervallum.
Ordinairer Schritt.
Salutirung.

L.

Lábhoz!
A' Legénység
Lármastrázsa
Lefoszlani
Lefoszlás

Bey Fuß!
Die Mannschaft.
Schnarrpost.
Defiliren.
Defilirung.

M.

Márs
Masírozni

Marsch.
Marschieren.

N.

Napos Káplár
Napló Könyv
Nyalábkötél
Nagyhivó,

Korporal vom Tag.
Journal.
Fouragier, Strick.
Chamade.

O.

Őrize
Ofztály

Garnison.
Division.

Osztalék	Abtheilung.
Öszveállitás	Rangirung.
Oldalomállás	Defensive Stellung.
Oldal vagy Flank	Flanke.
Őrálló	Schildwache.
Őrtanya	Hauptposten.
Őrjáró	Patrouille.

P.

Puskázó	Plänkler — Tirailleur.
Puskázni	Plänkeln.
Puskázár	Schaft.
Portázni	Karakoliren.

R.

Rajtahajtás	Attaque.
Rajta hajtani	Attaquieren.
Rend	Glied.
Rendszabás	Vorschrift.

S.

Száma a' Kompaniá- nak	Stand der Kompagnie.
Szakasz	Zug.
Szemmérték	Augenmaß.
Szempont	Point de vue.
Szakadni.	Abfallen.

Széllyel!	Museinander.
Század	Escadron.
Százados Kapitány	Escadrons-Kommandant.
Szárny	Flügel.
Szabados	Gefreiter.
Szomszédember	Nebenmann.
Szójel	Losung.
Sark	Pivot.
Sarkember	Stoßmann.
Sor	Rotte.
Sorcsapat	Reihen = Kolonne.
Szabás	Verhaltung.
Szorosság	Defilé.
Szószólló	Parlamentaire.
Szelső ember	Flügelmann.
Szelső osztalék	Flügel-Abtheilung.
Szárnyaló	Flanqueur.
Sánczoló	Schanz-Streich.

T.

Tábor	Lager.
Törvényes szószólló	Auditor.
Törvényes kihall- gatás.	Berhör.
Tiszttség	Charge.

Tüzelés	Chargirung.
Tellyes szám	Kompleter Stand.
Takarodó	Zapfenstreich.
Terjedő Tűz	Lauf-Feuer.

U.

Utó ember	Hintermann.
Üdöszakasz vagy)	Tempo
Tempo	
Útasítás	Vorschrift.

V.

Végör	Bedette.
Vissza!	Setzt ab!
Viradó	Tagwache.

Z.

Zárkozz!	Schließt euch!
Zártt Csapat	Massa.
ZászlóSor	Estandarte-Rotte.
Zászlóhordozó	Führer bei der Infanterie.
Zászlótartó	Estandarte = Führer.

FOGLALATJA.

A' Fenyitéket illető 1808-dik Esztendő-
béli Törvények.

Pag.

I. Czikkely. A' szolgálatot illető szabások az Insurgens köz vi- tézeknek - - -	1
II. Czikkely. A' Káplárrúl -	71
III. Czikkely. A' Trombításról -	90
IV. Czikkely. A' Strázsamesterről	93

RÖVID RENDSZABÁS

a' könnyű Lovasság' Al Tisztjeinek és
köz Vitézinek számára.

Az ellenség előtt való Puskázásról	113
Az ellenség előtt álló Al-Tisztek- nek számára - -	125
A' mezei Őrállásokról - -	128
A' nappali Őrjárásról - -	137
Az éjjeli Őrjárásról - -	143
Az Elő-Seregről - -	146
A' Hátörző Seregről - -	149

<i>Lapon</i>	<i>helyett</i>	<i>olvasd</i>
50 —	írottak	— írottakot
50 —	verekedéseketat	— verekedéseket és
102 —	napi Káplár	— a' napos Káplár
103 —	napi	— napos
127 —	valyon lelfog-	—
	lalva	— valyon elfoglalva

F o r

Teov

I. F o r m a.

A Fő Ordindnz' helye.

Levélvitel' Jegyző Könyve.

I d ő.	A' Levelek' érkezése.				Darab.	Elküldöttek.				Kintülva- lók, és kihez szóllók a' Levelek.	Kinek a kezébe adattak a' Levelek	Hány órány melfzeség- rül.
	Ki hozta?	Dél előtt.	Dél után.	Honnan?		Dél előtt.	Dél után.	Ki által?	Lépést, ügetve, vagy vágatva.			
		Órakor.	Órakor.			Órakor.	Órakor.					

Jegyzés. Valahányszor más Vitézek által felváltatik a' Levélküldő állás, mindanyiszor, fel kell írni a' felváltatt Altisztnek, vagy az ő képviselőjének az üdöt, hivatalt, vagy Tisztségét, és a' Regiment' nevét, a' mellyhez ő tartozik, és azt annak tovább folytatása végett által kell adni.

I I. F o r m a.

Regement

Század.

Szolgalat' Lajstroma.

S z á r n y.	N é v.										
Rezerva.		Ellenséges álló Commandó: Elő, vagy Hát- őrző sereg. Takarmányozók, és más effélék.									
		Járó Com- mandók, mellyek 24 órán túl hete- kig, vagy hónapo- kig kinma- radnak, mint szin- tén bagá- sia Com- mandók betegek kísérői. Deposito- rium Fő Porkaláb- bal lévők.									
		Minden rövid, vagy' hosszú ideig álló Strázsák.									
		Ordinánczok.									
1. Szárny.		Mezei Ör.-Strázsa.									
		Mezei Örök' védelmére rendelt Vitézek.									
		A' Regementnél maradt Vitézek.									
		Minden féle munka, melly nem az ellen- ség előtt tétetődik.									
2. Szárny.		Mindenrövid üdö- re való Comman- dó, mint a' Bagá- siával, betegekkel Marsközben; Ta- karmányozók. Elő és Hát-őrző sereg- hez de nem az el- lenség előtt; to- vábbá minden kis szolgálatok; szal- maért, vizért, tá- bor készítésért, ide 's tová kül- dések, mellyek 24 óránál tovább nem tartanak.									
		Ki hal- gatás Hadi és álló Tör- vény szé- kek és vegre- hajtása a' Tör- vény- nek.									

Jegyzés: Az ezeket illető Szolgalat' be irásakor, az időt mindenkor, fell kell jegyezni. Minden kis Szolgalatok, mellyek a' rang szerént végeztetődnek, alólról kezdődven úgy mennek fel felé. Minden hadi, és fontos szolgalatok, vagy a' mellyek 24 órá-
nál tovább tartanak felólról mennek alá felé.

III. Forma.

Regement

Század.

Káplárság' és Bajtársság' Lajstroma.

180 S z á r n y.

2dik S z á r n y.

R e z e r v a.

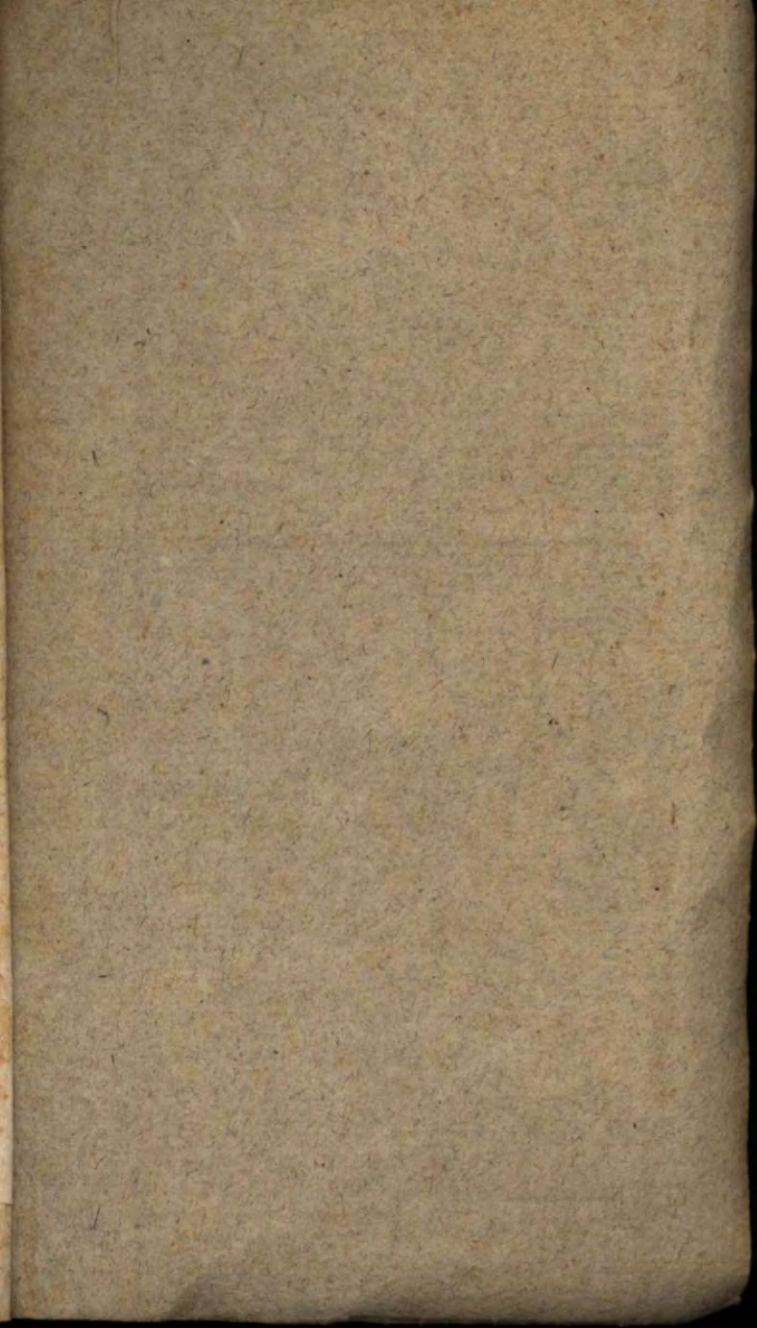
S z a k a s z.	Sátor, vagy Szoba Nro.	IdőbbKáplár a'Bajtárságba	Az ott fekvők.		
			Tifztség.	Név.	Vitéz.

S z a k a s z.	Sátor, vagy Szoba Nro.	IdőbbKáplár a'Bajtárságba	Az ott fekvők.		
			Tifztség.	Név.	Vitéz.

S z a k a s z.	Sátor, vagy Szoba Nro.	IdőbbKáplár a'Bajtárságba	Az ott fekvők.		
			Tifztség.	Név.	Vitéz.

Öfzveállítas' Laistroma.

Tifztség.	Első Rend. Nevek.	Mérték.		Tifztség.	Második Rend. Nevek.	Mérték.		Tifztség.	Individuumok a' Front megett. Nevek.	Mérték.	
		Vitéz.	Lóé.			Vitéz.	Lóé.			Vitéz.	Lóé.
1. Kapitán.				1. Káplár.				Trombitás.			
Köz Vitézek.				Köz Vitézek.							
2. Káplár.				3. Káplár.							
4. Káplár.				5. Káplár.							
Köz Vitézek.				Köz Vitézek.							
Al Hadnagy				6. Káplár.							
Al Hadnagy				7. Káplár.					1. Strázsamester.		
Köz Vitézek.				Köz Vitézek.							
8. Káplár.				9. Káplár.							
10. Káplár.				11. Káplár.							
Köz Vitézek.				Köz Vitézek.							
Fő Hadnagy				12. Káplár.							
2. Kapitán.				13. Káplár.							
Köz Vitézek.				Köz Vitézek.							
4. Káplár.				15. Káplár.							
6. Káplár.				17. Káplár.					Fő Hadnagy		
Köz Vitézek.				Köz Vitézek.							
Strázsam.				18. Káplár.							

PESTEN,

HARTLEBEN KONRÁD ADOLFNÁI

1809.
